

GOSPODARSTVO LA ECONOMIA

GLASILO SLOVENSkih PRIVREDNIKA U JUZNOJ AMERICI
Organo de la Inmigración Productora Eslava en Sud América

\$ 5.- m/ para las tres Américas sin Canadá.
Dól. 2.- para los demás países.

Número suelto: 10 ctvs.

Dirección del Destinatario:
Sr. Don

REDACCION y ADMINISTRACION:
Reconquista 268

AGOSTO 1930											
D	L	M	J	V	S	D	L	M	J	V	S
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31					

EL INMIGRANTE

COMO CARGA MARITIMA

Cadauno, que ha dedicado un poco de atención al problema inmigratorio y pasado un poco por la parte de la ciudad adyacente al puerto, se ha podido dar cuenta de la importancia económica de la que podríamos llamar "la industria del inmigrante". Desde el representante de la fonda, desde los oscuros cambalaches en la Av. L. Alem, hasta los grandes y serios Bancos con sus importantes secciones o ganizadas para las remesas, y las calles enteras con fachadas llenas de carteles de agencias de pasajes, todo está en estrecha vinculación con todo lo que atañe a la corriente inmigratoria.

Un papel importante en esta vida activa jugaba el "pasaje" y la caza del candidato. Las cosas con sus descuentos, comisiones y trucos se pusieron al fin hasta pintorescas. En esto vino la crisis de los fletes marítimos y barcos sin carga. Al fin decidieron las compañías poner un poco de orden y sistema en este estado ya anárquico creando un "Pool". En el hormiguero de los interesados empezó el revuelo, la reducción de la comisión de 60 y más pesos a simples 10 significa muchos cientos de agencias y pérdida de mucho pan.

Traducidas estas desventajas

guran entre los elementos sospechosos de la "Zwi Migdal" también algunas mujeres yugoslavas: Paulina Dragović de Osek, María Schütz de Belgrado y Sofía Veselić de Karlovac, cuya captura fue recomendada como tratantes de blancas. En otro informe se dice que, con excepción de estas tres mujeres, probablemente no hay más elemento yugoslavo activo entre los componentes de la Migdal, que operaba ante todo entre mujeres polacas y rusas, eso es entre la población humilde judía de las comarcas de la ex Rusia Occidental, hoy día parcialmente partes de Polonia, como ya hemos expuesto en los artículos anteriores.

(Sigue en la pág. 2, col. 3)

SITUACION ECONOMICA EN ITALIA

Las cosas en el país vecino de Yugoslavia no van bien, lo que es de lamentar en vista de que tales efervescencias no pueden favorecer la tan necesaria normalización de las relaciones entre los dos vecinos. En circunstancias difíciles los gobiernos se encuentran hasta demasiado inclinados para la atención pública de las dificultades internas a los "enemigos exteriores". Las pretensiones del imperialismo fascista sobre la provincia yugoslava de Dalmacia, con sus 4000 italianos entre los 600.000 eslavos, son harto conocidas.

En cuanto a la situación en Italia publicaron los periódicos parisenses algunos datos sumamente característicos. Las cosas van tan mal que la conocida fábrica de "Fiat" se ha visto obligada a despedir 6.000 obreros. Los restantes se solidarizaron con los despedidos, declarando la huelga y embarcándose en la fábrica y no entregándose hasta que se les acabaron las provisiones. Todo este tiempo estuvieron las tropas de guardia con ametralladoras para que la masa excitada no empezara a demoler el establecimiento. Esasenas iguales se repitieron en Alessandri, en la gran fábrica de sombreros "Borsalino".

Los periódicos subrayan que en los últimos tiempos la situación económica italiana ha empeorado tanto, que se tornó directamente desesperante. El gobierno hace esfuerzos sobrehumanos para remediarla, pero casi sin resultado. La situación empeora día a día. El país se encuentra en un estado tal, que es difícil prever cómo salir del mismo. El pan decidirá del destino del señor Mussolini.

Jugoslovensko Odeljenje

(Sección serbio-croata)

Petar KEBELJIC:

Pobjeda Jugoslavije

(Dopis za "Gospodarstvo")

VIDOV DAN U BEOGRADU 1930

Bijeli Beograd, ne onaj Beograd od pre rata, i tamo dalje od turskog vremena, nego novi grad u velikom sjaju evropske prijestonice ocarao je sve strance a pogotovu Jugoslaveni koji su došli na I sveskolski slet Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Preko dvije stotine hiljada ljudi došlo je u jugoslovensku prijestonice specialnim vozovima, ladjama, avionima, pješice i motokikletima. Strane delegacije sokoli i narod iz raznih krajeva prošli su ispred okičenih stanica čarobne jugoslovenske zemlje. Amerikanci, naši sokoli iz Sjeverne Amerike, došli su specialnim vozom preko Ljubljane i Zagreba u Beograd. U ime "Kosova" društva iseljenika u Južnoj Americi došao je iz Argentine njegov predsjednik, pisac oih redaka.

Neopisno je oduševljenje koje su donijeli u Beograd svi ovi gosti. Vidovdan 1930 imao je da manifestuje snažno jugoslovensko Kraljevine Jugoslavije.

Delegacije saveznih zemalja Rumunije, bratske Česoslavačke republike, naše velike prijateljice Francuske (sa francuskim ministrom rata na čelu) istakle su jače simbol snage Jugoslavije prema svijetu. Talijani, koji su prema nama neprijateljski raspoloženi, zadržali su pred ovom stihiskom snagom Jugoslavije. Mađari, i svi oni što pod imenom i firmom stare i trule Austrije rovar protiv jugoslovenske zemlje uništeni su veličanstvenim podvigom ovog Sveskolskog Sleta Sokola Kraljevine Jugoslavije. Vidovdan 1930 u našem glavnom gradu pokazao je da je Kraljevina Jugoslavija velika slavenska zemlja, velika po jedinstvu svoga narodnog duha i moćna po snazi i višestvu. Vidovdan 1930 pokazao je da je Jugoslavija centralna zemlja Srednje Evrope i da je ona savjesna i moćna gospodarica Balkana.

Niko nije očekivao ovakav kolosalan uspjeh Slovenkih Sokola u Beogradu. Ne mogu se onisti slike i riječi koje smo mi iz

tudjine proživjeli ovih dana u Beogradu: slike nepreglednih narodnih masa na vrhuncu oduševljenja sa svoje ljepote, snage i moći, slike našeg velikog Kralja Aleksandra na čelu defileta Sokola koji su svojim zbijenim redovima prekrili cijeli Beograd; slike naše uzvišene Kraljice Marije sa prijestolonaslednikom Petrom, Prvim Sokolom Kraljevine Jugoslavije; nezaboravna slika velikog stadiona sa narodom od stotinu hiljada u tribunama sa Kraljem i Kraljicom u dvorskoj loži, sa snažnom figurom vođe Sokolstva u zapovjedničkoj loži, sa svom onom velikom dušom koja je sijala iznad ovog vježbališta kao žarko junsko sunce, kao velika vjera oslobođenog naroda u svojju slobodnoj zemlji. Zatim 10.000 vježbača na terenu okičenih sokolskom disciplinom kako skladno izvodila simboličke skupine i vježbe koje prestavljaju snagu i pouzdanje njihove slovenske rase.

Preveliko je osjećanje koje je svaki učesnik imao na ovom sletu, ono je veliko da se ne može opisati. Ali jedno što se može izraziti ovo je: da je strani svijet i mi iz tudjine koji smo došli bio zadržan ovim ispolinskim naporom slobodne snage Jugoslavije; da je danas sva Jugoslavija složna uz svog Kralja, jedna i nedjeljiva i da se do Boga ne boji nikoga od svojih neprijatelja. Svi mi iz tudjine bili smo trumfiri pri pomisli kako ćemo moći javiti braći iseljenicima koji nisu mogli doći s nama na slet, javiti im vijest da imamo sretan, bogat i moćnu domovinu i jedno što nam se urezalo u pamet da su Srbi, Hrvati i Slovenci složili se i da kao jedan Sokol svi danas s njim složna kao velikom progresu svoje rođene zemlje.

LOŽIŠĆE

UZOR SAMOPOMOĆI

Danas stavljamo na uvodno mesto ove redke, posvećene jednoj uzornoj pojavi, jednom slučaju zajedničke suradnje, koji zaslužuje, da bude svetlim primjerom svim iseljenicima, što se daje postići, kad narod ne gubi vremena nadama i dobrom verom u političare, nić jankom i plačem da "vlada neće, vlada ne čini ništa" i slično.

Dalmacija je dala iseljeničtvu i domovini jake pojedince, kao što su Mihanović, Baburice, Lučići itd., za koje zbog njihovih uspeha zna svako. Ali dala je i jedan drugi uzor, koji nije toliko poznat, ali zasluži da se dobro upoznaju s njim svi krugovi iseljenika. Jer postići izvanredne položaje, kakove su postigli nekoi odlični pojedinci, ne može svako. Ali ovaj drugi uzor može ustvariti svako selo, kao što ga je ustvarilo i Ložišće na Braču, sa svojih 1000 stanovnika kod kuće i istotoliko vani u emigraciji.

U slučaju Ložišća susrećemo se naime sa jednom gospodarskom, prosvetnom i socijalnom pojavom zajedničke samopomoći između rodnog mesta i iseljenih stanovnika, koja bi mogla služiti za uzor, da bi se osnovala i za druge pojedine tačke u domovini slična udruženja te doprinesla unapredjivanju svoje uže domaje.

Ložišće imade danas, zbog ove svoje vlastite inicijative: **Konuzmu Zadrugu** sa 150 članova, posebnim vinogradom "Dumauški Dolac", koji daje godišnje 100 ha vina, i koji su zasadi članovi besplatno; ima **Uljarsku Zadrugu**, isto sa 150 članova, sa modernom uljarnicom, koja proizvodi 200hl ulja prve i druge vrsti, osobito za izvoz; ima **Prosvetno Društvo**, sa 60.000 din. glavnice, koje novčano podupire siromašne a nadarene mladiće da mogu ići na srednje i visoke škole. — Imade **Zdravstvenu Stanicu** (kliniku) sa lečnikom i bolničarkom koja se brine za zdravlje seljana. Imade **Školu**, koja broji sa 6 razreda, sa 3 učitelja. Imade **Crkvu**, sagradjenu g. 1820, sa zvonikom iz belog bračkog kamena 1890 po nacrtima glasovitog umetnika-kipara Ivana Rendića.

Za danas navadjamo uspehe zajedničkog i složnog rada samo na kratko, jer ih hoćemo spomenuti samo latinićee kao plod suradnje iseljenika, i spomenuti

Guía del Inmigrante

(Publicación gratuita de ofertas y pedidos de trabajo, de personas buscadas, comunicación de extraviados. Las ofertas dirigidas a los interesados a/e Administración "Gospodarstvo", calle Reconquista 268, Buenos Aires)

CAMBIO DE DIRECCIONES

Publicación gratuita para instituciones de interes para el inmigrante, y para los suscritores del periódico.

LEGACION CECOSLOVACA con su sección consular se mudó de la calle Venezuela 763 a la calle Junin, 1243.

CONSULADO JUGOSLAVO, en Montevideo, tiene sus oficinas en la calle Perez Castellanos 1594.

OD JUGOSLOVENSKOG POKLANSTVA U BUENOS AIRESU

K. Br. 4472/30. — Traži se današnje boravište iseljenika **FRANE PILJAC GUZELA**. — Tražen je kod nekog Gjure Trkulja.

K. Br. 3755/30. — Traži se današnje boravište iseljenika **IVANA PENDE**, rodom iz sela Banjoj na otoku Rabu. Nalazi se u Argentini već 30 godina. Prije je živio u mestu Arminda, prov. Sta Fé.

K. Br. 3758/30. — Traži se današnje boravište iseljenika **HINKA BARTOSA**. Traženi je po zanimanju zidar, rođen u Zagrebu 1899. g.

K. Br. 3760/30. — Traži se današnje boravište **Stjepana COBANA** rodom iz Troje glave. Poslednji put se je javio sa adresom F. Missler februara 1928. g. Neki Slehta Honde je pisao u Kraljevinu, da je Coban jeseni 1928. g. nastradao u lovu na divlju zverad — izgleda za račun nekog preduzeća. Coban je pisao svojoj obitelji, da je osiguran na 1000 dolara.

K. Br. 4120/30. — Traži se današnje boravište iseljenika **IVANA HRIBARA**, rodom iz Sv. Ruperta u Kranjskoj. Iz kuće je otišao za Ameriku godine 1902.

K. Br. 4155/30. — Traži se današnje boravište iseljenika **ZIVE BACILOVA** rodom iz sela Creclaja - Banat. Doselio je u Južnu Ameriku 1904 godine i od tog se vremena nije javio rodbini.

K. Br. 4164/30. — Traži se današnje boravište **Romilde MEDOVIĆ** iz Kune. Spomenuta je godine 1910 živela negdje u Alm. Brown na Boei.

K. Br. 4190/30. — Traži se današnju adresu iseljenika **Mohima MOMLENOVIĆA** iz Skoplja, koji se dve godine ne javlja rodbini.

FARMACEUTICO práctico, diplomado en Europa y en el país, se ofrece para farmacia o laboratorio. Posee el idioma alemán, castellano y yugoslavo. — Rade Suhević.

CLINICA DENTAL "MODELO" ESLAVA

Director: Dr. MUCHNIK
Calle SANTA FE 3311 U. T. Palermo 5692
BUENOS AIRES

Servicio de especialidades de primera. Precios módicos. Consultas gratis. Facilidades de pago en 10 mensualidades. Consultas: de 9 a 12 y de 14 a 20.
Rad prvovrstnih strukovnjaka. Umerene cene. Pregled besplatno. Možete platiti u 10 mesečnih obroka.

CHILE

EN TALCA, se da en arriendo un edificio, construido sistema Standard anti-sísmico, concreto armado y loza. Cuenta con 4 almacenes, 45 habitaciones, 6 baños, hall, toilet y terraza y dos patios. Ubicado en la mejor posición de la ciudad, esquina de la Plaza en la gran avenida Dos Sur, a 50 metros de la estación del ferrocarril Estado. Para mayores datos dirigirse a su propietario Antonio Senkovich K. - Talca - Chile. — También acepto socio con capital.

Dr. Buljevich

Ladislav P. KIRURG, od 3-75.
Stjepan ZUBAR
Vladimir ZUBAR
Uroš ZUBAR

Od 9 s. dopoldne do 9 s. na večer
Telef. 23 - B. Orden - 0279 — Ulica Bdo. Irigoyen 1404

LEPRA SOCIAL

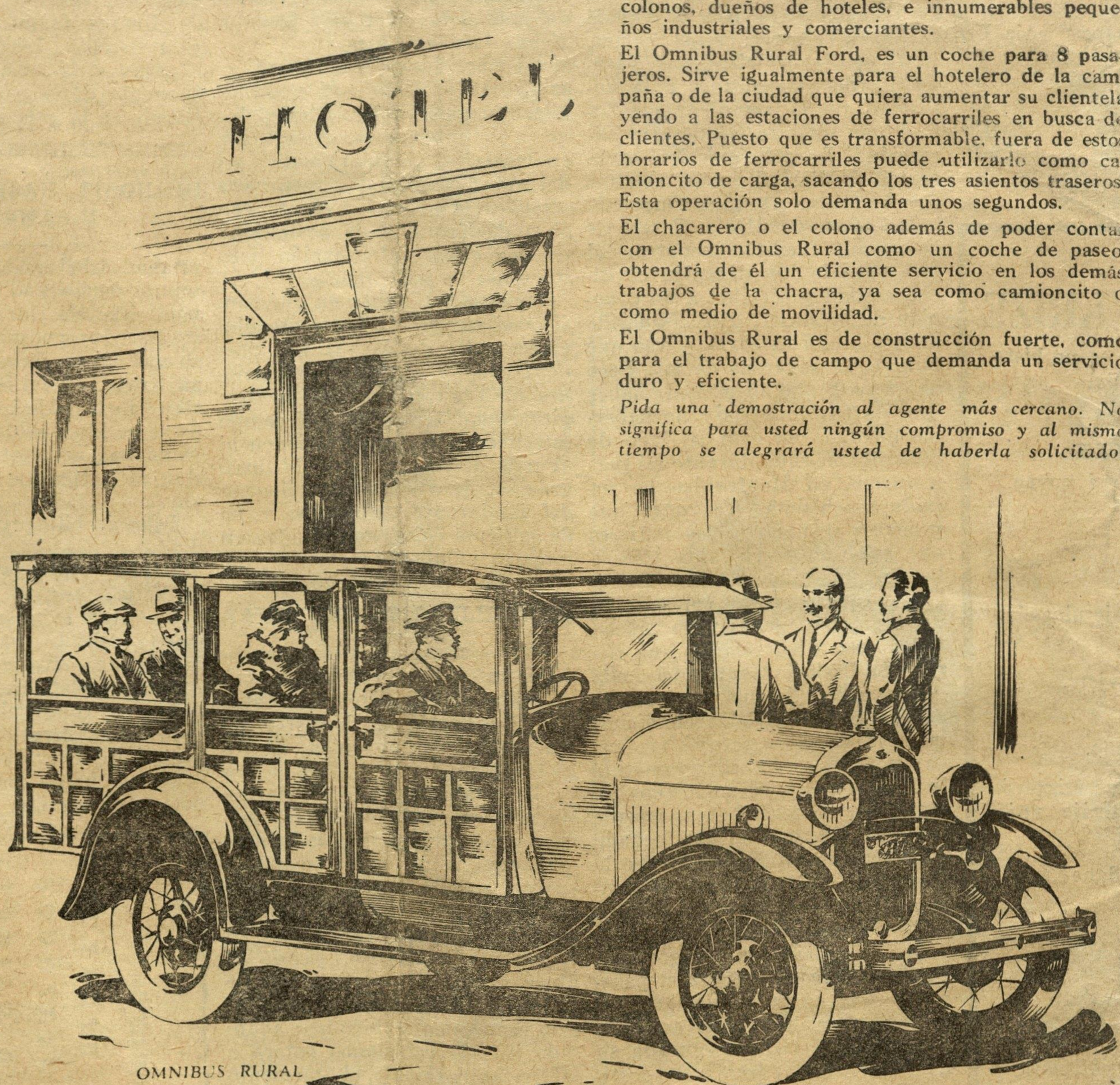
Bajo este título hemos analizado el asunto de Zwi Migdal ("La Gran Fuerza") en el aspecto de su relación con el problema emigratorio y con la precaria situación de ciertas capas de la población en las comarcas de Europa Central azotadas por las consecuencias de la gran guerra. En el caso dado eran las principales víctimas las muchachas de la población judía; hemos mencionado de la defensa de la población israelita se ocupa ante todo la "Jewish Association" presidida por la baronesa von Rothschild y adscripta a la Liga de las Naciones.

Además de esta asociación han dedicado al asunto su atención también los gobiernos europeos en general, entre tanto lo mismo las autoridades yugoslavas, para averiguar la participación de sus "blitos como víctimas y victimarios. El Comisario de Emigración en Zagreb, ayudado por las

autoridades policiales en el país mismo, en colaboración con su Delegado en esta, llevaron a cabo una enérgica investigación al respecto. De la misma se desprende que tenía el centro de esas siniestras maquinaciones en Yugoslavia como sede de su actuación la ciudad de Osek, en Eslovania.

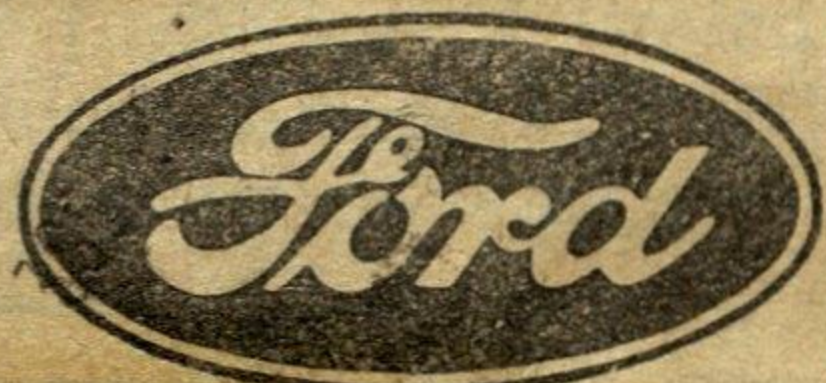
Como punto de partida resultó el caso de una muchacha croata de Zagreb, que accedió a la invitación amable de una amiga en esta, que le prometió colocarla en Buenos Aires como empleada particular. Llegada al país fue vendida a una casa pública. Desesperada y decidida a poner fin a su vida escribió a sus padres pidiéndoles que la ayudaran para librarse y volver a Zagreb. Este caso fué el punto de partida para una investigación prolija, descubriéndose las ramificaciones del infame comercio en Yugoslavia. Las autoridades de emigración indujeron a la representación yugoslava en la Argentina a averiguar si no hay otras víctimas más. En el informe al Comisariato de Zagreb se indica que fi-

La Solución de un Problema...

OMNIBUS RURAL
\$ 2.765.- m/n.
Paragolpes delanteros
\$ 25.- adicional.

FORD MOTOR COMPANY

Handwritten signature: Buljevich - Zuzovka

Clinica Dental Mutualista Argentina

155 - Montes de Oca - 155

Ravnatelj: JUSTINO D. LAMARQUE

Kirurg-zubar Medicinskog Fakulteta. Bivši osnivač i načelnik Zubarskog Odeljenja kod Asistencia Pública u Buenos Airesu.

Svaki rad izvršimo brzo i tačno; preuzimamo odgovornost za svoj rad.

Materijal, koji upotrebljavamo, je najbolje vrste te sasvim istovredan onome, koji platite veoma skupo na drugom kojem mestu.

Vadjenje zubova bez bolesti	\$ 1.50
Ispunci od platine ili smalta po \$ 4.—, \$ 5.— i "	6.—
Zublje: prvi zub	" 7.—
svaki nadaljnji	" 4.—
Zlatne krune	" 12.—
Nepremični zubni mostići	" 14.—
Nepremični zubi á Pivot, svaki	" 10.—

Naša Klinika nema praktikanata, nego sve samo osoblje diploimirano na Fakultetu. Naše je geslo: stručnjačko poštenje, dobar rad i pomno saslušanje stranke.

PREGLEDANJE BESPLATNO

Satovi: Svaki dan od 9—12 i 14—20 sati, a subotom samo popodne.

Montes de Oca 155 — U. TELEF.: 23, B. O., 5285

dva udruženja Ložišćana u Americi.

Jedno je u New Yorku, te je bilo osnovano 1921. god. Društvo poslalo je tokom 9 godina u domaći kraj već preko 300.000 dinara, podupirući siromašne djake, rad obijih zadruga, siromahe i svaku dobru i korisnu stvar. Osim toga je vršilo i rad uzajamne samopomoći među članovima.

A dne 22. septembra 1929 u družili su se takodjer naši Ložišćani u Antofagasti u Čile, te osnovali društvo "Unapredjenje Ložišća" sa sličnom svrhom i sa geslom "Narod Sebi".

Društvo sačinjavaju sledeći iseljeni Ložišćani:

Predsednik: Marko P. Biskupović, ravnatelj Jugoslovenske Škole u Antofagasti;
podpredsjednik: Ivan Marinov; **članik:** Lovro Rakela B.; **podtašnik:** Marijan Sapunar; **blagajnik:** Živko Sapunar; **knjižničar:** Juraj Čekalović; **odbornici:** Petar Pavlov D., Matij Barišić i Nikola Jurin;

členovi: Matej Antičević, Kazimir Antičević, Marko Biskupović (profesor), Juraj Biskupović, Ante Biskupović S., Marko Biskupović S., Matij Barišić, Pavao Barišić, Nikola Balić, Juraj Čekalović, Toma Čekalović, Ante Čekalović, Juraj Domić, Matej Domić, Peter Domić, Ante Juko, Jure Juras, Ivan Juras, Peter Juras, Dinko Juras, Nikola Jurin, Matej Jurin, Ivo Lučić, Ivan Marinov, Toma Mišetić, Jura Mišetić, Peter Pavlov, Juraj Pavlov, Toma Perić, Luka Perić, Pavao Perić, Spiro Perić, Lovro Rakela B., Ante Rakela, Juraj Rakela, Luka Rakela, Miše Rakela, Marijan Sapunar, Ivan Sapunar D., Živko Sapunar, Stanišlav Sapunar, Dinko Sapunar, (n. France), Pavao Samavić, France Valeriev, Juraj Valerjev, Stjepan Vazon.

Ovo udruženje, na prvi pogled izraz lokalnog rodoljublja, krije u sebi mnogo veće značenje, nego bi se pričilo na površnom posmatraču. Znači usmerenje lokalnog patriotizma u jednom vrlo konstruktivnom smislu. Ni ti se bavi samo zabavama, niti samo dobrotvornosti, nego i socijalno-političkim, prosvetnim i gospodarskim radom. Šta čete plodonosnije podupiranja domovine i samopomoćnih inicijativa u domovini, nego sve samo osoblje diploimirano na Fakultetu. Naše je geslo: stručnjačko poštenje, dobar rad i pomno saslušanje stranke.

Na slični način bi se mogli udružiti ostali Bračani, Hvarani, Dubrovčani, Bokelji, Crnogorci itd. — A kad bi se poslijalo s ovakvim udruženjima naseobi ne, mogla bi se udružiti u viši savez "Unapredjenje Jugoslavi je" te se, dobivši praksu u uzkom delukrugu, lotiti jednog ili drugog pitanja, kojeg pojedino selo ne može svladati.

Značajno je, da je orđe inicijativa izašla iz Antofagaste. Na drugom mestu piše g. Lupis-Vukić, o gospodarskoj pomoći pojedincima sa strane pok. Ivana Ivanovića istomom. A Ložiško Udruženje dolazi sa kolektivnim gospodarskim radom, u vezi sa domaćim selom. — Antofagasta pokazuje nam vrednost ovećeg skupa iseljenika na istom mestu. A onima u domovini dokazuje, da i stalno iseljeni zemljaci nikako ne treba da budu izgubljeni za staru domovinu, nego da joj mogu, dobro stojeći vani, koristiti mnogo više nego gladujući doma. Treba samo naći i podupirati načine plodonosnog rada.

Udruženju "Unapredjenje Ložišća" pak u ime čitaocima čestitamo na radu, zahvaljujući da su dali primer i uzor. Želimo, da bi se u Americi i drugi iseljenici ugledali u njih, a u domovini mnoga druga sela u njihovom rodno mesto Ložišće!

Ivo F. LUPIS VUKIĆ

MALO ZBORA, MNOGO TVORA.

IVAN IVANOVIĆ — PRIMJER ISELJENIČKOG RADA I RODOLJUBLJA.

Buenos Aires, avgusta 1930.

Starina Ivan Ivanović, koji je umro u Antofagasti na 2. prošloga jula, bio je poznat i poštovan u svemu našem narodu u Južnoj Americi. Bio je poznat i cijenjen i u svojoj ukoj domovini Dalmaciji. Svatko tko se interesuje za život i rad naših iseljenika znao je i za Ivana Ivanovića. Sutivan, i čitav otok Brač, ponose s njime kao sa jednim od najvrijednijih svojih sinova.

Prilikom smrti Ivana Ivanovića domovina i iseljeničtvo iskazale poštu njegovoj uspomeni i priznanje njegovoj radu.

Svako priznanje koje bi se moglo iskazati Ivanu Ivanoviću, on je u punoj mjeri i zaslužio. Jer: on je bio učitelj i dobrotvor svoga naroda.

U staroj domovini se "učiteljima" naroda smatraju književnici i političari, a "dobrotvorima" kada kakav bogataš otkine par hiljada od svojih par miliona i nadari narod.

Naš — naš iseljenički — Ivan Ivanović, bio je učitelj svome narodu u smislu: što je otkrio jedno novo polje rada za Bračane, te stotinama, i hiljadama, pokazao kako se na tome polju radi i uspijeva; a rodoljub je bio u smislu: što je savjetom, novcem i kreditom pomagao svakome nešam čovjeku kome je sam mogao a koji je to završio i uspio — da i on posluje, da se i on samostalnim radom pomogne i podigne.

U Evropi se ovakova svojstva malo cijene i prakticiraju. Ali za naše iseljeničtvo u Južnoj Americi, bez primjera, i bes pomoći jednog drugome ne bi bilo nikakova nametka.

Od svake stotine naših ljudi u Južnoj Americi koji se dovinnie dobrotvornosti i bozastva, 98 dovinnie se: jedan po drugome.

Ivan Ivanović stajao je na prvome mjestu među onima koji, pomagajući sebe, pomažu drugima do napretka.

U staroj domovini više znaju i cijene Ivana Ivanovića za njegove političko-rodoljubne i humanitarne zasluze. Za mene, njegov ekonomsko-socijalni rad

mnogo je vrijedniji iako manje poznat. Ali, i na političko-rodoljubnom i humanitarom polju Ivan Ivanović opet je bio na prvom mjestu. Na prvo mjesto ja uvijek postavljam one ljude koji od svoga uma, sreća, vremena i imanja davaju najveći postotak za opće dobro.

Naš Ivan Ivanović bio je, za čitava života, primjer takova čovjeka, Hrvata i Jugoslavena.

Na drugom mjestu ja ću o njemu pisati opširnije: — jer, bez povadjanja za primjerom Ivana Ivanovića, naše iseljeničtvo u Južnoj Americi, osobito ovo poratno, neće daleko doći. A danas se sa ovo nekoliko brazda želim odužiti njegovoj uspomeni još kod svježeg njegovoga groba.

Ivan Ivanović (pk. Simuna) rodio se je u Sutivanu god. 1854. Od 12. do 16. godine brodario je sa trabakulama; god. 1872 ukarao se je na talijanski brod "Carlo S." i dezertirao s njega u Montevideu. Prešavši u Buenos Aires tu je ostao tri godine, pak se onda ukrao kao mornar na jednu ladju sa još dva naša zemljaka i stigao god. 1875 u Valparaíso. Tu je radio šest mjeseci; otišao u Iquique i u dućanu France Pavletića radio dvije i po godine pak, sa 140 pesosa u džepu zaplovio god. 1877 u Antofagastu, sa tim kapitalom otvorio dućan i udario temelj bračko-trgovackoj koloniji u Antofagasti, koja danas sastoji od oko 3000 članova i bar 300 trgovina.

Pok. Ivan Ivanović je u svojim mladim danima razvio veliki trgovački rad u Antofagasti i u Boliviji. U isto vrijeme je, i na više mjesta, radio nekoliko njegovih forma, na malo i veliko. Kod njega su se u poslovani uvaživali mnogi naši trgovci, neki od kojih postadoše vrlo bogati i uspišni.

Firma Ivanović Hermanos (Braća), kojoj je pokojnik stajao na čelu, imala je centralu u Antofagasti, filijale u Uyuni i Potosi u Boliviji, urede za kupovanje u Valparaíso i Hamburgu. Ivan Ivanović bio je domorođac da mu nije bilo para u iseljeničtvu. Uvijek: ili na čelu ili među prvima za svaku narodnu stvar. U radu za rodno mjesto nikada nije dopuštao da mu itko

prednjači. On je svoj rodni Sutivan ljubio kao pravi sin. I uvijek doprimio i sabirao za njegov napredak. Zadnji mu je pot-hvat bio: sakupiti među Sutivanjanima po svijetu toliki fond, da se iz njega uzmogne uzdržavati liječnika, jer je stivanjska općina oduće malena da ga na svom budžetu uzdržava. U taj fond je do smrti bio nabrao više stotina funti sterlinga. Sutivanjani, da se oduće uspomeni svoga vrijednog sina najbolje bi to uradili: kompletiranjem fonda do potrebne sume.

U Antofagasti sve ga je poznavalo, malo i veliko, staro i mlado, od našeg i svakog drugog naroda. Sprovod mu je bio veličanstven.

Malo više od mjesec dana prije njegove smrti skoro svakog dana smo se za par tjedana viđevali. Bijaše mi dao da prelistavam jednu debelu knjigu u koju je on sabirao novinske izvještaje iz naše i tuđe štampe za pedeset godina, naročito za vrijeme rata. Ima tu stvari koje, sigurno, nitko drugi nije sačuvao. Često je dolazio k meni u hotel, uhvatio bi me čvrsto za ruku i rekao: "Vidiš li ti dobro što se događa? Netače nas! Sve je ovo za Jugoslaviju izgubljeno. Malo će ih se povratiti onamo. A ovo mladosti, nemari, mnogi se srame svoga jezika. Viči, piši, karaj, govori im da valja čuvati svoj jezik, da se im dalje održimo. Ja, gdje god idem svuda vičem i korim: Budite svoji, budite Jugoslaveni!"

Pok. Ivan Ivanović je tako doista i radio, jer je tako mislio i osjećao.

Vijest o njegovoj smrti toliko je iznenadila koliko i ožalostila sve njegove prijatelje. Jer iako u 76-oj godini on je izgledao tako svjež, zdrav i veselo raspoložen da su mu mnogo mladi mogli zavidiati.

I uvijek je nešto smišljao ili radio za opće dobro.

Sigurno je umro zadovoljan, jer se vlastitim očima gledao slobodne domovine koju je želio i za čim se nezavisnost zalagao. Uspomena Ivana Ivanovića živeti će naidlje u njegovom rodnom mjestu, u njegovim predmetnim i — bez sumnje — posmrtnim djelima.

Ali njegova uspomena treba i da čim duže žive među jugoslovenskim iseljenicima da se iz nje posljednici uče: kako treba pomagati svojim mještanima i zemljacima do napretka, i kako djelima treba dokazivati ljubav za svoje rodno mjesto i za svoj narod.

I. F. Lupis-Vukić

ZA UKUSNE I PRVOVRSNE MOBILIJE

preporučamo tvrtku

Casa MASSA Hnos.

stare dobavitelje naše naseobine na Boci

AJMIRANTE BROWN 1087

BUENOS AIRES

U. T. 21 - 2197

(38-48)

Dr. BOŽO BAKMAZ

Lečnik u Bolnici Rawson

GOVORI JUGOSLOVENSKIM JEZIKOM

(19-42)

Boca, Olavarría 1042

COMPANIA ARGENTINA DE SEGUROS.

Victoria

Sociedad Anónima

AVENIDA DE MAYO 791

Buenos Aires

U. T. 2444 - 2445, Rivadavia

SECCIONES HABILITADAS:

INCENDIOS

ROBOS

CRISTALES AUTOMOVILES

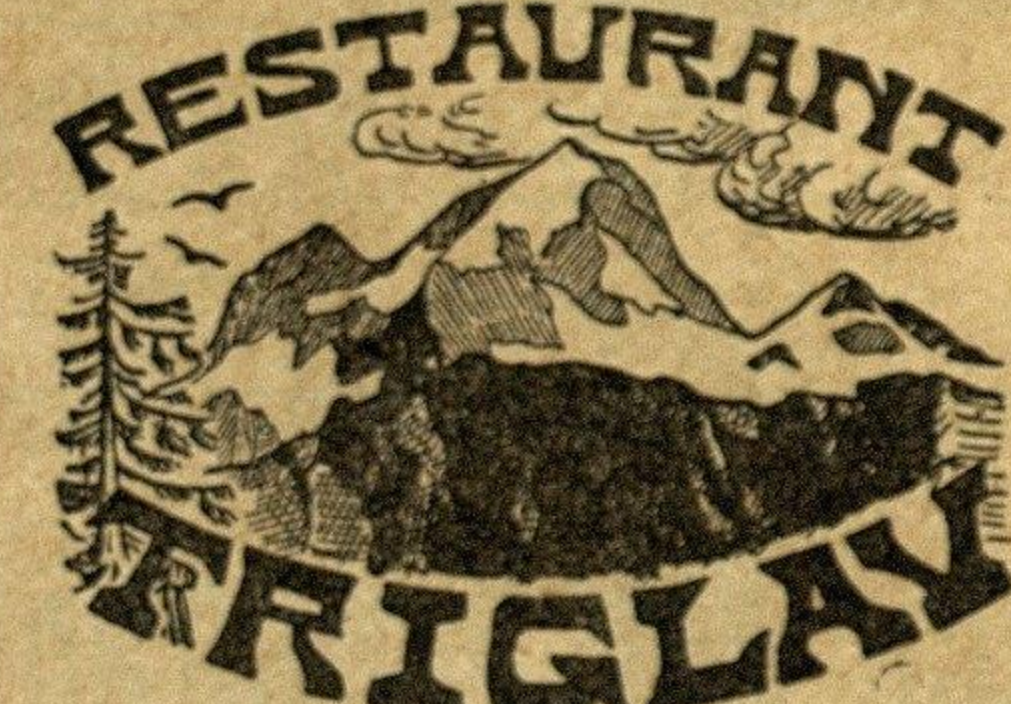
Siniestros pagados hasta el 30 de Junio de 1928

\$ 1.004.913.25 %

Capital suscrito y reservas:

\$ 1.337.080.70 %

(10-39)

Calle Osorio 5085 Bs. AIRES (La Paternal) Argentina

DOMAĆA HRANA - TUKAJŠNJA IN IMPORTIRANA VINA

REZERVIRANI PROSTORI ZA GOSTIJE

PRENOĆIŠĆA - POSTREŽBA TOĆNA - CENE ZMERNE

Priporoča se najtopleje rojakom

(13-37) LUIS DRUFOVKA

Prva Jugoslovenska Krojačnica

NA DOCK SUD

INGENIERO HUERGO 1360

PRIMILA JE NOVE ŠTOFOVE ZA ZIMSKU SEZONU

RADIMO JEFTINO I DOBRO TE NA OBROKE

Imamo u zalihii moderne košulje, ovratnike i sve ostalo rublje za gospodu.

Preporuča se svoj braći Slovenima.

(43-59)

Vlasnik: RADE FAUNOVIC

Restaurant "EL AMERICANO"

Najveći jugoslovenski hotel u Buenos Airesu.

VLASNICI

HULJIĆ y MIŠETA

preporučaju se našim obiteljima i zemljacima, kad dodju u Buenos Aires

Domaća kuhinja. Zračne i čiste sobe.

BUENOS AIRES — La Madrid 341 (Boca)

(21-42)

U. T. 21, Barracas 1865

Jugoslovenska Ljekarna

Mr. Ph. Franje Hušpaur

(14-37)

Bivši vodja dvorske apoteke na Cetinju i diplomirani ljekarnik u Pragu i Bs. Airesu.

Pohadjajte ovu jedinu našu ljekarnu u kojoj čete dobiti dobar savjet i sve naše lijekove

SVOJ K SVOME

Kada udješ govori našim jezikom Lijekovi se šalju po poručbi poštom po cijeloj Argentini

Calle F. QUIROGA 1441

Dock Sud)

U. T. 22 - 7596 Avellaneda

POMPAS FUNEBRES CARRUAJES AUTOMOVILES

(5-39)

CASA FALCONE

LUIS FALCONE

Naše je poduzeće svim Jugoslovenima na Boci poznato zbog umerenih cena i prvovrsne usluge.

447 - LA MADRID - 457

U. T. 21, Barracas 0533

"THE DERBY"

GRAN SASTRERIA

PARDO y Cía.

ALMIRANTE BROWN 1110 — U. T. 21. BARRACAS 2214

SUCURSAL EN ASUNCION. PALMAS 126

Preporučamo našim čitaocima ovu Krojačnicu, koja ima već puno godina da se bavi ovim specialnim poslom. — Služi izvrsno u pogledu rada, dobre robe i umerenih cena.

LEPRA SOCIAL

(Contin. de la pág. 1, col. 5)

A base de estos informes de la representación yugoslava en esta, la policía en Osek, después de una investigación a fondo, ha podido poner en claro los efectos de la labor de la Migdal en cuanto a las víctimas. En el informe respectivo dice la policía de Osek: "Va incluida la carta de una tal María Tatar, conocida de esta autoridad como mujer de dudosa conducta; la carta fué entregada por Marcos Benjaminić; además, consta que una tal Dragica Dugački ha recibido dos cartas de llamada para Ana Marković y Julia Vuković; estas cartas, junto con las solicitudes de pasaporte, fueron remitidas a la autoridad de la Banovina en Zagreb con un informe de esta Dirección". La policía recibió otras cartas de llamada más, escritas por la misma Dragica Dugački.

La carta de María Tatar, de Osek, que facilitó encontrar el hilo para la investigación en dicha ciudad y dirigida a un conocido de la mujer, dice: "Querido amigo, recibí tu carta, y veo que todavía te acuerdas de mí. Pero ahora veo que hice mal haber desoído tus consejos y no haberme quedado en casa, al lado de mi hijito, porque durante mi permanencia en Montevideo me sufrido muchísimo. Te ruego que procures disuadir a las mujeres que salen de Osek, ante todo a las llamadas por Dragica Dugački, porque esta está colocada en un lugar nocturno, y lo mismo todas esas desgraciadas que llegan de Osek a Montevideo; ella recibe por cada una, una fuerte comisión, colocándolas en dichos locales. Ya sabes porqué hace esto: porque se ha comprometido la V, que ella y yo mandamos los permisos de desembarco, por-que también nosotras hemos llegado en desgracia con falsas cartas de llamada. Si no me crees pregunta al Puhović, que va a volver en estos días a Osek".

Las autoridades yugoslavas exigen, antes de otorgar el pasaporte, una carta de llamada como comprobante que el candidato a emigrar tiene asegurada su colocación en el punto de destino. De lo averiguado resulta lo siguiente: las condiciones para el permiso de desembarco en Montevideo no son ni remotamente tan severas como aquí hasta hace poco no hubo representante oficial yugoslavo en Montevideo, ni nadie que hubiera podido controlar la procedencia y valor de tales cartas de llamada, y menos todavía averiguar el carácter del "establecimiento" que declaraba dar ocupación a las mujeres llamadas de allá. Por eso eligieron los tratantes de blancas como punto de partida a la ciudad de Montevideo, desde donde fué fácil despachar a sus víctimas a los países circundantes.

Este stock de divisas alcanzó más de 1.500 millones de dinares, y representa junto con las reservas de oro, 2.764 millones, o sea, 48,49% de los billetes de Banco en circulación.

La estabilización no significa ni un nuevo curso ni una nueva unidad monetaria, sino un reequilibrio legal de un hecho. El El gobierno es firmemente decidido a no variar el curso del dinar. La circulación de los 5.500 millones de dinares sobre los 13 millones de habitantes no será reducida.

Siendo la condición de la estabilización la reducción de la deuda del Estado al Banco de la Nación, que alcanza 4.000 millones de dinares, la misma será reducida en 50%, 1.000 millones con el pago y la otra millarda con el monto de la participación del Estado en la ganancia del Banco.

Además, justamente ahora se encuentra en Montevideo el ministro yugoslavo Dr. Stražnić, quien ya entregó al gobierno sus credenciales, regularizando así del todo las relaciones recíprocas oficiales. Con esto y junto con el control empieza la posibilidad de una eficaz intervención para los casos de emergencia.

ESTABILIZACION DEL DINAR

El "Chicago Tribune" ha dedicado un número especial a Yugoslavia, publicando un artículo del Dr. Štrljuga, Ministro de Hacienda, sobre el tópic. El Ministro dice:

"La estabilización del dinar es sin duda alguna uno de los primeros y más importantes problemas, cuya solución se tomará en cuenta cuanto antes. En cada sentido el problema está maduro para una estabilización legal; en el sentido monetario, siendo el dinar estabilizado prácticamente ya desde el año 1925; en el sentido económico, habiéndose adaptado la vida económica entera a tal estabilización; el momento económico es favorable, siendo el balance de este año activo, como lo prueba el aumento de reservas de divisas del Banco Nacional, gracias al aumento de exportación y a la abundante cosecha.

Am. Srbobran" u broju od 15. srpnja donosi pod gornjim naslovom sljedeći članak:

"Nerodne godine i glad gonili su naš narod, da se seli iz Staroga Kraja u Novi Svijet — u Ameriku. Po negdje i narodni ponos da se ne ide u soldaciju i ne služi krvni naš neprijatelj, bio je razlog za iseljivanje iz naše domovine.

DUZNOTI NAŠEG NARODA U AMERICI

Danas stoje stvari sasvim drukčije. Vlastitom svojom snagom i pomoću velikih nam saveznika Francuske, Rusije, Engleske i Amerike, oslobodio se naš narod najviše svojim djelom iz teškoga političkog ropstva, oslobodjen stvorio dobrovoljno sebi novu državnu cjelinu pod jednim imenom — Jugoslavija.

SLUŽITE SE KOD PODUZETCA KOJA OGLASUJU U "GOSPODARSTVU"

Služite se kod poduzetca koja oglašuju u "Gospodarstvu".

Osjećate li Vi posljedice SADAŠNJE GOSPODARSKE KRIZE

Kad biste imali jedan uložak u našoj banci, već se ne biste trebali briniti u ovoj gospodarskoj nestašici

Posjetite našu banku:

JUGOSLAVENSKO ODJELJENJE

Vam nudja sjajne usluge: šteti Vam vrijeme i novac.

NOVČANE DOZNAKE

brze, jeftine i sigurne.

ULOŠCI U BANKU

sa dobrim kamatama, u svako doba na raspolaganje ulagača.

NABAVLJANJE PUTNIH KARATA

za najbolje parobrode uz najpovoljnije uvjete.

VASI PRIVATNI LISTOVI

biti će Vam oadašljani besplatno i savjesno.

Odgovaramo kretom pošte na sva pitanja, koja nam stignu i na našim prozorčićima poslužujemo naše mušterije najprijaznije.

Uredovno vrijeme od 8.30 do 18 sati sve dane osim subotom od 8.30 do 15 sati.

The FIRST NATIONAL BANK OF BOSTON

Podružnica BUENOS AIRES: Florida 99

Podružnica ONCE: Pueyrredón 175

Podružnica AVELLANEDA: Av. Gral. Mitre 301

Imovina 700 milijuna zlatnih dolara kroz — 146 godina neprestanog napretka i — 22.000 poslovnih veza po čitavom svijetu.

INSTITUTO MEDICO INTERNACIONAL

BLENNORRAGIA: Lečenje bez ispiranja, bez tripaflavine, bez bolesti. Brzo i zajamčeno izlječenje. SIFILIS i bolesti krvi. BOLESTI ŽENA: Spolni krvotok, istok, maternica, ovarij, nestanak ili smanjenje mesečne krvi.

OTVORENO

Svakidan od 9 do 12 i od 15 do 21 sat. Nedeljom i blagdanom od 9 do 12 sati

Ulica BRASIL 923

ENA KVADRA OD PLAZA CONSTITUCION

IZ ARGENTINE

NAŠ POSLANIK U MONTEVIDEO. — Javili smo već, da je dr. Stražnicki otputovao za Uragvaj. Medjutim, već je predao svoja akreditivna ispisma. Time su potpunoma uspostavljene veze između obe države, a za naš narod onamo predstave nesređeni položaj, koji je trajao sve od g. 1918. i kojemu je dakle sad učinjen kraj nakon što je doma Kralj poslao strančare kući i preuzeo sam u ruke krmilo državnih poslova, poduprt od svih zdravih elemenata u domovini.

Važnost uređenja veza sa urugvajskom vladom je osobito zbog toga velika, jer je radi lagljih uveta za ulazak u zemlju postao Montevideo neke vrste polazne tačke za kriomčarenje useljenika u Argentinu. Naša konzularna vlast ovdje mogla bi ispričati čitave novele, kako su stvari išle. Kad agent u domovini nije mogao poslati svoje žrtve u Argentinu, "Hifrao" ga jednostavno u Montevideo. U prošlom broju obavili smo lepi donis konzula g. Despösa, u kojem iskreno kaže, da ima toga našega naroda, bez zanimanja, već i suviše, jer ima ovamo još manje prilike za zaradu, nego ovdje. Iskren u ovakovoj tačci. Kukao, jkavko je i molio ovdša-

DUŽNOSTI NAŠEG NARODA U AMERICI

(Nastavak sa str. 2)

U temelje ove naše nove države uzidane su mučeničke kosti miliona naših ljudi; sloboda nam nije donijeta na tanjuru, niti poklonjena, već je za nju prosuto more junačke krvi iz sva tri naša plemena. U temeljima su izmješana sva tri imena, sve tri vjere i mentalitet, ideje vodilje i politički pravci najrazličitijih naših stranaka. Država je postala opće naše dobro i neka se niko ne usudi da dirne u njenu slobodu!

U starom je kraju formiranje jedne države sa jednim imenom privedeno poslije izvjesnih eksperimenata svome sretnome kraju: te evropska Jugoslavija bacea svoju refleksnu svijetlost i na svoje ljude u Americi.

Ali našavši naše ljude i vidjevši pod jugoslovenskim reflektorom, mi vidimo: da se naš narod u Americi nalazi skoro još u stanju od prije 30 godina, kada je ono bez sistema i bez vodja išao truhom za kruhom, tražeći u bogatoj Americi poštena rada za siromašne i gladne iseljenike. Istina, da je grupisanje i ovdje sprovedeno, ali je to još primitivno, izvršeno na vjerskoj i plemenskoj osnovi. Isti onaj proces, koji smo mi imali u starom kraju i ovdje se ponovio. Grupisanje naroda oko svojih crkava i škola stvaranje crkveno-školskih općina, podi zanje manastira u cilju vjerskoga i školskoga prosvjetovanja. Grupisanje u pojedina potporna društva za slučaj bolesti, smrti i invalideta. Sva su ova djela dragocjena i idu na očiglednu korist naroda, ali pod jugoslovenskim okom iz Evrope, ova su djela zaostala i ne idu naporedo sa razvitkom našeg naroda u staroj domovini.

Jeste li vidjeli snagu i jačinu tri slaba štapića, kad se upletu u jedan vezanji. Nije jači tri puta samo, već i punih deset puta. Dok smo mi u starome kraju deglali svako na svoju stranu, S-bijana jedna, Hrvaci na drugu, Slovenci na treću, Crnogorci, Bosanci, Hercegovci, Dalmatinci,

Imprenta "GUADALUPE"
 MANSILLA 3865 U. T. 71 Palermo 6066
 (Palermo, tranvias 31, 61, 87, etc.)
JUGOSLOVENSKO ODELENJE
 sa jugoslovenskim personalom i slovima
 Preuzima sve tiskarske radnje na jugoslovenskim jezicima (hrvatski i slovenački).

Crnogorska Banka
 CETINJE - JUGOSLAVIJA
 (Banco de Montenegro - Cetinje - Yugoslavia)
 CRNOGORSKA BANKA, važi kao najsigurniji i najpredusretljiviji zavod u Crnoj Gori za ulaganje uštedjevine na priplod i vršenje svijih doznaka, bilo u Dinarama, Dolarama ili ma u kojoj moneti.
 CRNOGORSKA BANKA uživa nepodijeljivo povjerenje kako kod ulagača tako i kod domaćih i svjetskih novčanik zavoda. Ulozi na štednju neprekidno rastu i već prelaze
ČETIRNAEST MILIONA
 Našim iseljenicima plaća najveću kamatu, od 7-10 % godišnje, prema visini i trajanju uloga.
 Za sve Vaše potrebe obrađajte se Crnogorskoj Banci sa puno povjerenja; ona će Vam odmah i najpripravnije dati sva tražena obavještenja.
 CRNOGORSKA BANKA OSNOVANA JE 1906 GODINE
 Uplaćeni kapital 4.000.000.— Rezerve 2.000.000.—
 Godišnji promet dvije milijarde Dinara.
 FILLJALE I ZASTUPNIŠTVA:
 Andrijeva, Berane, Vir Pazar, Kolašin, Nikšić, Neigruš, Podgorica, Stari Bar, Rijeka Crnojevića i Ulcinj.
 Adresa za depese: **BANKA CETINJE** (Jugoslavija)

nji konzulat, da ga prebaci ovamo. Čitave obitelji bez sredstava i bez rada tukle su po par mjeseci najveću mizeriju, čekajući na papire za prelaz u Argentinu.

Na drugom mestu objavivamo podatke, iz kojih se vidi, da je slično kriomčarenje evalo još na drugom, crnijem polju, na polju trgovine sa ženama.

Sad će moći da se ubije posao sa lažnim "pozivnim pismima", imamo konzulat, sa aktivnim i verziranim g. Despösitom na čelu, a sa priznanjem poslanika imamo mogućnost diplom. intervencije. Nadzor nad raznim nevesnim mahinacijama biće u Montevideo mnogo laglji, zemlja je manja, a i grad mnogo manji nego Buenos Aires.

U ime iseljenika zahvaljujemo novom kurzu u domovini, da se je uredilo bolnu tačku, koja se je zvala Montevideo. G. Poslanik želimo iz srca, da poduprt od konzula uspe, da udari te temelje dobrom službenom radu, koji u trgovačkom kolu osobito u socijalnom pogledu, pogotovo jer je našao u Uragvaju stare poznanike iz vremena svog službenog rada u Zenici.

"JUGOSLOV. SOKOL" savzao je članove i prijatelje sokolske ideje i nedelju dne 23. o. m. u Skupštinu, u prostorije koje mu je dao ostojivimo na raspoloženje "Jugoslovenski Klub". Na dnevnom redu bilo je čitanje zapisnika od osnutka, g. 1926. na pa i Voivoćani, svako na svoju stranu, imali smo strašnu sliku pometenosti. I Turci i Austrija sa Madiarima i Italij, držali su nas u škripcu. A šta vidimo danas: Sva plemena ujedinjena, sva pokranjska imena utonula u veliko zajedničko ime: Jugoslavija. Snaga i moć naše države sve se više razvija. Jugoslavija vodi glavnu riječ ut. zv. Maloj Antanti, gdje je još Čehoslovačka i Rumunija, a kuda upiru svoje pogledje i Poljska i Grčka.

Ni jedno pitanje srednje Evrope ne može da se riješi bez priistanka Jugoslavije. Kad je ono bivši car Karlo doletio u Madijarsku sa željom da se proglasi madijarskim vladarom, česki mu je ministar Beneš poručio, da se ukloni iz Madijarske za 24 sata zapretivši mu jugoslovenskom vojskom. Ovom ultimatumu, kao što je poznato, car se Karlo pokorio i izletio odmah iz Madijarske.

Ujedinjena Jugoslavija traži oslonca među ostalim državama Srednje Evrope, da bi postala još jača i još uticajnija.

A naš narod u Americi: podijeljen još na plemena. Srbi se grupisali oko svojih društava i rade samo za sebe. Hrvati i Slovenci opet vako samo za sebe. A vrijeme leti kao munja bez prestanka.

Oh, draga braćo i Srbi i Hrvati i Slovenci!

Požurite za vašom braćom iz starog kraja. Žurite da ih stignete u pogledu grupisanja i stvaranja nacije. Složite sva tri plemena u veliku i jaku Jugoslaviju u Americi. Time ćete koristiti više i sebi i svojoj staroj domovini.

Neka bi ovo nekoliko iskrenih prijeli bilo: putokaz dužnosti našeg naroda u Americi. Tako sjeđinjeno osjetili bi i ekonomsku, pa i političku moć u Americi, što bi sve išlo jako u danom momentu mogli bi skočiti u pomoć staroj Otažbini. Stvari nisu nemoguće ugleđajte se samo na Čehe i Poljaci su dika starih krajeva. Meni je želja, da i Američka Jugoslavija bude desna ruka stare vaše postojbine — evropske Jugoslavije!

Dr. V. Kujundžić
 ljekar iz staroga kraja

ISTRANI! — Opetovano opozorili smo braću iseljenike, rodom iz Istre, da izlazi u Zagrebu, Boškovićeva ul. br. 20, dobro uređivano glasilo istarskih izbeglica "Istra" koja stoji za celu godinu dana. 1 Dolar (\$ 2.50). Novina izdržala je prvu, najtežu godinu, te stupa u drugo godišće. Opetujemo ovom zgodom: Istrani, pretplatite se na ovo svoje glasilo, koje donosi u svakom broju puno novosti iz domaćeg kraja. Maleni iznos za celu godinu dana svako može da podnese. Nije dosta samo uzdisati i ljutiti se na nepravde počinjene na našem narodu pod Italijom. Treba nešto i uraditi. A prvi korak je novina, da se ima jednu tačku, oko koje se prikupljaju snage, i preko koje zaštrkani narod ostaje međusobno u vezi. Pretplatite se dakle na "Istru"!

GLASBENA PRIREDBA. Češkoslavska glasbena škola "Ševčik", Villa Devoto, Navarro 4655, priređuje u nedelju dne 7. sept. u 2.30 pop. glasbeni nastup svojih pitomaca u dvorani "Nemačke škole" u Devoto, ulica Concordia 3555 (tramvaj 85 i 86.) — Ulaznice, po \$ 2.— za ohtelji, mogu se dobiti na naslovu u Navarro 4655. — Preporučamo prijateljima glasbe saunčešće, a u opće akademiji "Ševčik" svi-ma rditeljima, koji žele dati de-cu glasbeno naobražiti.

Bazlika
 Niži uradnik: Tu nekaj ni v ređu, gospod šef. Ali sem jaz napravil oslarijo, ali ste se pa vi zmotili.

Kod Svecanosti
 Kupujte cveće od tvrtke
Randazzo Hnos.
 Plantas y Flores naturales
 Umerene cene
 ALMIRANTE BROWN 947
 U. T. 21, Barracas, 2953 y 0904 (6-39).

Dr. Juan de Simone
 Abogado - Escribano
 PINZON 567 — BUENOS AIRES
 U. T. 21, Barracas 2056 (2-39).

VIHAR U KRIŽEVICIMA i okolici dne 31. jula, o kojem su donesle brozjavne vesti i ovdša-nje novine, načinio je oko 10 mil. din. štete. Grad uništeno je 2000 jutara za 50%, a 2000 potukao je potpunoma. Uništeno je oko 30.000 hl. vina.

Augusta Košutić, zetu pok. Stj. Radića, useljenička vlast u Washingtonu zabranila je definitivno ulaz u Ameriku, jer je krivotvorio pečate na svojoj putnici i jer je politički smutljivac.

u "Argentinskoj Kaliforniji"
 U "Colonia Española", 3 km. od stanice Resolana, prov. Mendoza, prodaju se posjedi (chacras) od 10 do 50 hektara, sa osiguranom vodom za natapanje, za 200-300 pesosa po hektaru plativu u 6 obroka, bez kamata. Zemlja je naročito pogodna za vinovu lozu, voće, djetelina i zelenu. Djetelina rodi do 25 tonelada i krušaka (Francuskih) do 7.000 po hektaru. Rasprodaje:

JORGENSEN y CIA.
 — SAN MARTIN, 640 —
 BUENOS AIRES

SLOVENSKI VESTNIK (SECCION ESLOVENA)

DELAVEC IN IZOBRAZBA

Kot vsaka nesreča, tako je imeladuti svetovna vojna gotove posledice, ki morejo pomeniti kolist, ako se človeštvo iz njih kaj nauči. En tak koristen nauk je spoznanje, da formalnosti, besede in veliko število sami po sebi še ne pomenijo nič stvarjajočega; da tudi "organizacija" sama po sebi še ničesar ne pomeni, če ni sestavljena iz elementov, ki nekaj pomenijo in zaležejo, vedo kaj hočejo, in res tudi hočejo, namreč z dejanji izvršujejo to kar "mislijo".

Povojna leta so pokazala, da je demokracija s svojo splošno volilno pravico a z milijoni politično analfabetnih pristavev nezogibno obsojena da gre pot ja-

Pčelarska Zadruga

Pošto u Argentini imade ovečeri broji zadrugara članova "JUGOSLAVENSKE PČELARSKE ZADRUGE O. J. U DUBROVNIKU", koja imade svoje podružnice po raznim mjestima Zetske i Primorske Banovine, i svoja dva zadruga pčelinjaka u Dubrovniku i Perastu, donasmo za iste izvješće njenog poslovnog rada, za god. 1929. Ali prije svega moramo da obznanimo naše zadrugare, da po svojoj prilici, dve godine u proračunu zetske banovine, biti će predviđena jedna oveća svota novca, za unapređenje pčelarstva u istoi. Naše zadrugare treba takodjer da izvijestimo, da po zadrugama 26. imada ova zadruga, paragraf 26, odobren na skupštini 17. 1. 1929. zadrugari nemaju nikakovo pravo na dividendu, već čista dobit zadrugnih pčelinjaka, ide u rezervni fond, za unapređenje pčelarstva na Jadranu. Evo izvješće dato po zadrugnom kućovodji "Zadrugno Saveza - Split", o stanju "Jug. Pčel. Zadruga, centrale Dubrovnika":

OBRAČUN TROŠAKA I DOHODA:

Prilohod:		
Nagrade i putni troškovi	6.031.—	
Pisarne i poštni troškovi	187,50	
Doprinosi	300.—	
Razni troškovi	3.637.—	
Odpis na inventar	2.931,40	
Dobit u godinu 1929.	3.158,80	
16.245,76		
Rashod:		
Upisnine	25.—	
Razni dohotci	435.—	
Dobit na pro. meda	1.289,76	
Subvencija	5.131,91	
Pčelinjaci	9.365.—	
16.245,76		
BILANS:		
Aktiva:	Pasiva:	
Blagajna	1.590,81	
Račun sa zadrugarima	2.331,19	
sa trećima	3.089,10	
skladišta	3.931,36	
pčelinjaci	26.382,60	
poslovni udeli	25.000.—	
pričuve 1928 g.	2.988.—	
pričuve 1929 g.	3.158,86	
Din: 34.235,96	34.235,96	

Tako da rezervni fond za proračun pčelarstva iznaša: 6.146,86 dinara.

Imamo nađe da će i unaprijeda naši iseljenici iz Juž. Amerike novčano pomoćno ovu Zadrugu, jer podpomagaajući istu, ekonomsko se podiže blagostanje naše domovine Jugoslavije, a u prvom redu našu braću iz Primorske i Zetske Banovine.

VIHAR U KRIŽEVICIMA i okolici dne 31. jula, o kojem su donesle brozjavne vesti i ovdša-nje novine, načinio je oko 10 mil. din. štete. Grad uništeno je 2000 jutara za 50%, a 2000 potukao je potpunoma. Uništeno je oko 30.000 hl. vina.

Augusta Košutić, zetu pok. Stj. Radića, useljenička vlast u Washingtonu zabranila je definitivno ulaz u Ameriku, jer je krivotvorio pečate na svojoj putnici i jer je politički smutljivac.

u "Argentinskoj Kaliforniji"
 U "Colonia Española", 3 km. od stanice Resolana, prov. Mendoza, prodaju se posjedi (chacras) od 10 do 50 hektara, sa osiguranom vodom za natapanje, za 200-300 pesosa po hektaru plativu u 6 obroka, bez kamata. Zemlja je naročito pogodna za vinovu lozu, voće, djetelina i zelenu. Djetelina rodi do 25 tonelada i krušaka (Francuskih) do 7.000 po hektaru. Rasprodaje:

JORGENSEN y CIA.
 — SAN MARTIN, 640 —
 BUENOS AIRES

Kod Svecanosti
 Kupujte cveće od tvrtke
Randazzo Hnos.
 Plantas y Flores naturales
 Umerene cene
 ALMIRANTE BROWN 947
 U. T. 21, Barracas, 2953 y 0904 (6-39).

već, kot zna že danes, ker ve, da svet vkljub vsi mizeriji, vkljub vsem homatijam vendarle napreduje, da je to kar je danes dobro jutri že zastarano in nezadostno.

Pametni delavec, ki je opazoval razvoj razmer po vojni, bo vedel, da nič ne zaleže, ogorčeno se pridruževati po kakšnih shodih, pritrjevati raznim apostolom, za katere ne ve ni kdo so, ni od kod so, ni kako dolgo bodo tako strašno navdušeni za njega, za narod in borbe za njegove pravice" delovati zelo uspešno in edino v svojo osebno korist.

Razvitej tekoni povojnih let je pa tudi napavil konec romantični dobi raznih delavskih pokretov. Posebno odkar se na Ruskem kažejo razmere vedno bolj v pravi luči, ko prihaja po romantiki bojev z nasprotniki režima, na red glavobol z vprašarji konstrukcije, ko se kaže vedno bolj, da so "pod kožo vsi ljudje krvavi", pa tudi boljševidki med njimi.

Leninova doba je pomenila za povojnega delavca-komunisti čas navdušenja, doba Stalin-Troekijevoga prepira, pomeni čas razmišljanja. Kadar čita delavec, ki zna misliti s svojo glavo, take vesti, kot je n. pr. sledeča, — priobčena v enem naših delavskih listov v Sev. Ameriki —

"New York. — "Komunisti v Moskvi bluffajo ljudi, kadar govorijo o razmerah v Združenih državah", so izjavili komunisti druge skupine, ki je bila izključena iz "pravoverne" prve skupine, ki so se zbrali na svoji konvenciji v New Yorku.

Prva komunistična grupa se ponaša, da je Moskva odobrila njeno taktiko komunistične agitacije v Ameriki. V drugi skupini so izključeni komunisti, Troekijevi pristaji, ki obdolžujejo svoje tekmece "koruptne strankarske birokracije." Skupini sta stalno v praskah in med njima vlada veliko sovraštvo", kadar čita take vesti, si postavi za profesionalnega, plačanega agitatorja usedopolno vprašanje: "Kdo ima prav, Stalin ali Troekij?" Ali naj se že odloči za kateregaoli od njih, ali za nobene, če je moral poslušati razloge za in proti, že razmišlja o pojavih v gibanju samem, ter se ga ne more več kar na slepo voditi samo s Slavovji proti "razrednim sovražnikom".

Takšni pojavi, ki je pojav "ortodoksnih" in "izključnih" struj dokazujejo delavcu najjasnejše potrebo izobrazbe. Mora prenehati jemati na znanje gole trditve brez dokazov. Priprajajo se prvakci ga s prepriom samim na to prisilijo. Da more presoditi, kateri ima prav, n. pr. Stalin ali Troeki, ali kateri ima bolj prav, ali v koliko ima prav eden, a v koliko drugi, potrebuje delavec prosvete, tj. takega znanja, ki ni ne črno, ni rdeče, ni belo ni rumeno, temveč stvarno, znanje onih življenjskih zakonov, ki so bili pred Leninom, in ki bodo še vedno v veljavi, ko bodo povojne homatije današnjih časov že davno pozabljene.

Razvitek razmer, ne samo v Rusiji, temveč tudi po drugih državah, ki imajo danes delavsko vlado, je že pokazal vsem pametnim delavcem, da on osebno tudi v takih delavskih državah velja samo toliko, kolikor zna, in da je ravno on sam temveč sovražnik delavskega gibanja, čim manj zna in čim bolj je len. Leninu in nevednosti tudi naša iseljeniša "svetovna revolucija" ne more pomagati do stalnega in odtovnega vskladanega kruhka. Zato potrebni vsak delavec do hve strobovne izobrazbe, in pametni delavec ne bo čakal na "volite" ali na "revolucijo" temveč noide v pomenu tečaj ter lo skušel da se nauči za jutri nekaj

Dr. Ivo Pire: HRANA—VZROK BOLEZNI

Človek je spoznal dokaj kmalu, da ima lahko hrana za posledico bolezni. To znanje je pravzaprav eno najstarejših, v najprimtivnejši stopnji človeške kulture. Razumljivo je to na prvi hip, če pomislimo, da je ravno človek na svoji prvi kulturni stopnji imel največkrat priliko videti nastanek bolezni po nečisti ali pokvarjeni hrani.

Seveda se je znanje o hrani in njenem slobem vplivu na človeka hitro razširilo, kajti že v najstarejših pisanih podatkih najdemo predpise o sestavi hrane in o ravnanju s hrano.

Stari grški zgodovinar Herodot n. pr. piše, da so polagali Egipčani že v davnih časih veliko važnost na takozvano dieto, t. j. na način prehrane. Iz njih hieroglifov smo tudi zvedeli, da Egipčani niso uživali svinjskega mesa, morskih rib in fižola. Do čim je utemeljena abstineca od prvih dveh, ni seveda utemeljivje za fižol.

Stari židje so najbolj znan primer, kako so v prejšnjih dobah pazili na dieto. Veliko pažljivo so n. pr. polagali na zakol živine in so njihovi tostvarni predpisi imeli moč verskih zakonov. In njihova vera še danes nepovredno uživati meso nečistih živali.

Hipokrat, stari grški zdravnik-pisatelj, ki se je rodil leta 460 pr. Kr., je sestavil seznam živil, ki jih je ločil v užitna in škodljiva. Deloma drži ta njegov seznam živil še danes. Za Hipokratom se je pojavilo še nebroj dietičnih predpisov, nastalih nače onazovanih, kako je prenesel človek v raznih časih in krajih različno hrano. Vsaka nova žela je sicer našla nekaj drugega, ali kaj podobnega, vendar nikdo nikdar ni učil, da bi bila naša hrana brez vpliva na zdravje in bolezni.

Snovi, iz katerih izvira naša živila, so prastare. Prva hrana človeka je bila mešana, deloma živalska, deloma rastlinska. Kako delo služil človeku pšenica za hrano, se ne da ugotoviti, vendar govore že stari egiptovski snovi o kulturi pšenice. Znano je tudi, da so stari Egipčani gojili ječmen. Tudi rž so stari azijski narodi gojili in delali iz nje žgano pijačo.

Pa še marsikatera druga rastlina hrani človeka že od davnih dob. Vemo to o čebuli. Ohranjeni so račun, ki povedo, koliko se je plačalo za čebulo, ki so jo snedli delavci pri zgradbi neke egiptovske piramide. Tudi zelje in razno sorodno zelenjad so gojili in jedli v davnih dobah. Glavno salato so z veseljem jedli stari Rimljani. Homer poroča o hruskah. Kumare goje v Indiji že nad 3000 let.

Iz tega posnemamo, da večina danes užvanih rastlin in rastlinskih izdelkov služil človeku za hrano že iz starih dob. Isto velja za razne vrste mesa.

Menjala se je samo priprava jedi. Kar je dišalo ljudem v eni dobi, to so zametavali v drugi. Starih receptov danes nimamo in kuharskih knjig tudi niso pisali. Vendar nam zgodovinski zapiski odkrivajo tajnosti znamenitih pojedinj, iz katerih izvemo, da so poznili nezasišene množice mesnih jedi in popli še bolj nezasišane množice pijače.

Iz 16. in 17. stoletja vemo, da so bile priljubljene zelo ostre jedi. Alfred Franklin piše, da bi si danes ž njimi mogli sežgati usta. N. pr. jedli so pečena teletina jetra z omako, v katero so dali popra, jesija in sladkorja. Naš današnji želodec bi seveda ne prenesel marsičesa, kar so večših prebavili, najbrž, tudi ne brez škofje.

Mnenja o škodah, ki jih hrana lahko vsebuje, so se menjala in se bodo menjala zaradi nezadostnega znanja o delovanju raznih hranilnih snovi v človeškem organizmu. Marsikatera tostvarna trditve se je že postavila, pa je bila vendar samo nedolžna hipoteza.

(Konec prihodnjii)

CIKLON V BELI KRAJINI.
 Dne 28. julija je divjal na Belokranjskem strašen vihar. Popoldne je začelo liti kot iz kadi, a ob 9 zvečer je začel lud vihar, ki je ruval drevice in brzojavne drece, odnašal strehe, dvigal kamene in je metal po več metrov dolče. Največ je trpela vas Želci, kjer je veter podrl zvoniko streho, da se je zrušila na cerkev, kjer je bilo več ljudi, ki so se pred nevihto zatekli v božji hram. Na srečo ni bilo človeških žrtv.

NASEOBINA "CEPA"

v kotaru Loreto, pokrajina Montana, republika Perú

NAJSIGURNIJA BUDUČNOST ZA NASELJENIKE SLOVENE, KOJI JOS NE RASPOLAŽU SA VEĆIM SVOTAMA NOVACA

NAJBOLJA CRNA ZEMLJA SKORO BESPLATNO

80 ha ravnog polja i stare žumasa izbornom šumom. Besplatno putovanje sve do naseobine. Ako želite podrobnijih podataka, ispunite donji kupon te ga pošaljite na naslov:

COLONIZACION TRANSATLANTICA - calle Sarmiento, 459/II piso, escr. 11 - Buenos Aires

Ime i prezime: .....

Naslov: .....

AGUA CALIENTE EN LA CAMPAÑA

EL PROBLEMA ESTA RESUELTO

con el uso de estos aparatos de fabricación inglesa. Eliminan las obstrucciones que producen en las fuentes proveedoras de agua caliente en la campaña. No necesitan cañerías de conexión. Son fácilmente desarmables para su limpieza interior. Queman cualquier clase de combustible sólido.

Sr. DOMPE y Cía. — Sarmiento 1327 — Buenos Aires.

Con referencia a su aviso en "Gospodarstvo". Reconquista 268, les ruego los precios y detalles de "estufa para agua caliente en la campaña".

Nombre y apellido.....

Dirección.....

Su precio es conveniente.

POSTANSKA ŠTEDIONICA

Uprava Poštanske štedionice javlja značajni datum: broj ulagača na štednju prešao je 100 hiljada. Tim povodom izdano je saopćenje, iz koga donosimo sljedeće:

"Poštanska štedionica počela je primati uloge na štednju 1. juna 1926. godine. Prvu štednju knjižicu uzeo je Njegov Visočanstvo Petar, nasljednik prijestolja. U početku je najveća svota jednog uloga kod Poštanske štedionice mogla biti 25.000 dinara. Riješenjem od 6. maja 1927. povećan je maksimum jednog uloga na 50.000 dinara. Zbog ovakvih smetnja štednja kod Poštanske štedionice razvijala se je u početku vrlo sporo.

ZAKONOM OD 18. JANUARA 1929.

o pošt-štednom, tekovnom i virmanskom prometu može primati od svakog neograničene svote kao ulog na štednju, kamatnjak određujući se prema prilikama na novčanom tržištu. 1. februara 1929. godine utvrđen je kamatnjak na 5 posto za sitne uloge do 50.000 dinara, a za veće uloge ostao je kamatnjak i dalje od 4 posto godišnje. Na iseljeničke uloge, odobravaju se specijalni kamati od 5 posto godišnje za svote do 250.000 dinara, za skupnije uloge kamati su 4 posto godišnje.

Ovim je dat nov polet štednji pa je broj ulagača kod Poštanske štedionice počeo da raste, tako da je bilo:

krajem 1926. godine	12.503 ulag.
" 1927. "	23.474 "
" 1928. "	32.700 "
" 1929. "	59.362 "
u junu 1930. "	100.000 "

Kako se vidi, za posljednjih šest mjeseci pristupilo je preko 40 hiljada novih ulagača kod Poštanske štedionice. Ovakv snazan napredak nastao je i zbog velike propagande, što ju Poštanska štedionica provodi.

PUTNIČKI ULOZI.

Radi svojih oseba, za posjetioce kupališta i ljetovališta, kao i za sav putujući svijet upoče, štedne knjižice Poštanske štedionice predstavljaju vrlo pogodno sredstvo za čuvanje i prenos novca: prije polaska na putovanje uložiti se novac kod najbliže pošte

ISELJENIČKI DOM U SPLITU

Splitsko „Novo Doba“ javlja, da je postignut sporazum da se zgrade Iseljeničkog Doma i Berze Rada grade skupno na obali zemljištu, na uglu Zapadne obale i Puta Milorada Draškovića. Za zgradu Iseljeničkog Doma odobren je još ranije kredit od ministarstva socijalne politike od 3 i pol milijuna dinara iz fonda prikupljena kod ovog ministarstva od taksa koje uplaćuju povratnici iseljenici. Berza pak Rada dava dva i pol milijuna dinara za gradnju zgrade za svoje urede, azil za besposlene radnike i za nekoliko stanova. Objе zgrade spojene su i tvore jednu cjelinu, a pročelje im je projekti-rano u modernom stilu. Svaka ima poseban ulaz, bilo za azil bilo za Iseljenički, dom, dok imaju zajednički treći ulaz i stubište za stanove. Jedan dio, odnosno jedna zgrada, predviđena je za Berzu Rada a druga za Iseljenički Dom.

Na strani u kojoj dolaze prostorije za Berzu Rada u prizemlju, odnosno visokom parteru, predviđene su uredske prostorije Berze Rada. To je jedna velika dvorana u stilu bankovnih dvorana. Na gornjim spratovi-

na štednu knjižicu, a postije u nještju ljetovanja ili inače na prolazu podiže se novac na pošti u iznosima do 1000 dinara dnevno kratkim putem bez ikakvih troškova. U slučaju, da ulagač zatreba veću svotu, Poštanska štedionica na njegov zahtjev izdaje odmah obratom pošte odobrenje za isplatu traženog iznosa preko pošte.

Cijenijeći po tome, što se broj i svota isplaćenih uloga kod pošta u kupalištima naglo povećava, može se reći, da je publika uvelike počela da se koristi štednim knjižicama Poštanske štedionice.

SKOLSKA ŠTEDNJA

U sporazumu sa ministarstvom prosvjete, Poštanska štedionica provodi osobito živu propagandu u osnovnim školama radi toga, da se naša omladina privikne na štednju. Zahvaljujući zauzimanju gg. učitelja i učiteljica, danas se već mogu zaštititi prvi skupni i značajni uspjesi u ovom važnom poslu. U mnogim školama, čak i u vrlo udaljenim selima, otpočelo je primanje sitnih dječjih uloga, i često čak mališani iz I. razreda predaju nastavniku svoje uštedjevine od pola dinara. Da bi pak školska omladina što bolje prigrlila misao štednje, Poštanska štedionica daje svake godine svršenim učenicima osnovnih škola nagrade u vidu štednih knjižica sa ulogom po sto dinara. Tu svotu učenik može podignuti tek kada postane punoljetan.

Koliko je važan udio djaka u štednji kod Poštanske štedionice, vidi se iz ove tablice, koja pokazuje podjelu ulagača po zanimanju:

44.484 djaka	9.278 žandara i vojnika.
6.314 djece	8.758 državnih činovnika i službenika.
4.070 obrtnici	3.114 obrtničkih rad.
2.976 posluga	2.903 društva, crkve, škole i ustanove.
2.426 učitelji	2.156 slobodna zvanja.
1.522 nadničari	1.864 privatni činovnici.
894 zemljor.	1.514 trgovci i industrijalci.
354 svećenici	613 posjednici i rentijeri i
6.755 raznih.	

U posljednjem vremenu raste znatno broj društva, klubova, ustanova i kućnih.

Zgrade za Iseljenički Dom, u visokom parteru, nalazi se atrijum i velika koncertna dvorana koja će moći da primi oko 600 osoba. Ova dvorana ima i galeriju, a građena je tako da se kasnije može da nadogradi i pozornica. Na prvome katu Iseljeničkog Doma je velika blagovajna, koja može da se pretvori u foaje za koncertnu dvoranu, te kuhinja. U višim katovima su spavaone za iseljenike i tri stana.

Zgrade imaju četiri kata. Narere koji su izrađeni u općinskom tehničkom uredu, odobrilo je već dotično Povjerenstvo i oni će sada biti upućeni ministarstvu socijalne politike. Čim ih ono odobri, raspisat će se licitacija za gradnju, te bi se mjeseca jula moglo početi sa gradnjom.

Zgrade imaju četiri kata. Narere koji su izrađeni u općinskom tehničkom uredu, odobrilo je već dotično Povjerenstvo i oni će sada biti upućeni ministarstvu socijalne politike. Čim ih ono odobri, raspisat će se licitacija za gradnju, te bi se mjeseca jula moglo početi sa gradnjom.

tanova, zavoda itd., koji ulazu novac kod Poštanske štedionice, vjerojatno radi toga, što za uloge jamči država.

Uporedo sa pristupanjem novih ulagača,

svota uloga kod Poštanske štedionice

takodjer se diže. Bilo je: krajem 1926. g. din. 8.445.168.60
" 1927. " " 23.017.419.65
" 1928. " " 36.392.383.74
" 1929. " " 106.625.242.54
u junu 1930. " " 152.000.000.—

Naročito u posljednje vrijeme primjećuje se jak priraštaj uloga: svakog mjeseca ulazi se povećavaju za 7 do 8 milijuna dinara.

Ipak Poštanska štedionica i dalje je ostaja kod svoje prvobitne uloge: da kao opća narodna štedionica prikuplja

sitne narodne uštedjevine.

Zato se se prosječna svota jednog uloga kreće oko 1.500 dinara i mahom prevladaju sitni ulazi. Tako je bilo:

47.006 ulagača do	100 din.
33.501 " "	1.000 "
12.796 " "	5.000 "
5.818 " "	25.000 "
620 " "	50.000 "
110 " "	100.000 "
134 " "	250.000 "
10 " "	500.000 "
2 " "	1.000.000 "
3 ulag. preko	1.000.000 "

Može se reći, da su štedne knjižice Poštanske štedionice, jednako omiljene u svim krajevima naše države. Ali najvažniji su oni uspjesi, što su postignuti u krajevima, gdje nije postojala navika, da se novac ulaže u novčane zavode. Naročito u Južnoj Srbiji Poštanska štedionica postaje svakim danom sve više popularna. To se vidi i po broju štednih knjižica, što su otvorene za prvih šest mjeseci u ovoj godi-

ni: Skoplje 950 knjižica, Uroševac 450 knjižica, Peč 1.050 knjižica, Bitolj 2.325 knjižica.

Čim je završila organizacija u granicama Kraljevine Jugoslavije uprava Poštanske štedionice obratila je

NAJVEĆU PAŽNJU PITANJU ISELJENIČKIH ULOGA.

Preko poštanskih uprava i prvotnih banaka stvorene su veze sa svim zemljama svijeta, tako da naši iseljenici mogu slati novac poštanskoj štedionici jednostavnim postupkom. Oni pri tome imaju minimalne troškove, osigurani im je povoljan tečaj za razmjenu novca i što je najvažnije za iseljeničke uloge kod Poštanske štedionice jamči država, Kamati su takodjer povoljni:

6 POSTO ZA ULOGE DO 250.000 DINARA.

Uprava Poštanske štedionice razvila je vrlo intenzivnu akciju u svim zemljama, gdje žive naši iseljenici tako, da je do sada već znatan broj iseljenika upoznat sa ulaganjem novca kod Poštanske štedionice Postepeno se vraća povjerenje što je bilo uzdrmano zbog pada nekih banaka, a obim korespondencije Poštanske štedionice sa našim iseljenicima svjedoči o velikoj njihovoj ljubavi prema domovini. Održavanjem ovih veza sa našim iseljenicima Poštanska štedionica postigla je dovoljno moralnog i političkog uspjeha, a vjerojatno je da će uskoro i materijalni rezultati ove propagande iti primjetniji. Do sada već Poštanska štedionica ima ulagača iz Francuske, Belgije, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade, Brazila, Argentine, Urugvaja i Čile.

Zadružništvo seljakov socijalizam

DANAŠNJE STANJE DANKOG ZADRUŽNOG MLEKARSTVA

(Iz "Poljoprivrednog Glasnika")

U člancima: "Razvitak ideje zadružnog mlekcarstva u Danskoj", "Osnivanje prvih danskih zadružnih mlekcarstava" i "Unutarnja organizacija danskih zadružnih mlekcarstava", publikovanim u ovom listu, htjeli smo oertati razvitak danskog zadružnog mlekcarstva te, prikazujući početne teškoće, naročito naglasiti kako je baš danski seljak dostigao svatko koliko mu ogromnu korist donosi tako uređeno mlekcarstvo. Takvom organizacijom je ono zaista od toga doba vanrednom brzinom, i stalno, napredovalo i danskoj poljoprivredi donijelo ne samo pomladjenje cjelokupne njene djelatnosti putem prelaza s proizvodnje žitarica na stočarstvo, i po tom produkciju živežnih namirnica, nego je, osnovano na tako dobrim i zdravim temeljima, danas zadružno mlekcarstvo postalo uzorom sličnim organizacionim radovima u gotovo svim ostalim zemljama.

U ovom zaključnom članku želimo da istaknemo još neke činjenice o razviku toga mlekcarstva; ujedno, da oertamo ceo niz uređajeva, pomoću kojih je dansko zadružno mlekcarstvo znalo da stalno olakšava svoj napredak i da sve pomoćne poslove organizuje tako da je ono potpuno stalo na svoje vlastite noge, te tako napose zaštićuje i donosi najveću korist onome zbog koga je zapravo i osnovano, a to je: malome poljoprivredniku, seljaku.

Između mnogih koristi što ih je u opći danski poljoprivredni rad unijelo zadružno mlekcarstvo, ponajprije spominjemo činjenicu: da je mlekcarstvo organizovano na zadružnoj osnovi jasno pokazalo seljaku put kojim treba da krene u svom svagdanjem radu, ako želi da dodje do blagostanja. Takav put nalazio se i u tome, što je seljak žitarice, koje je dotada morao uz jeftinu cijenu da prodaje i tako vrlo slabo da naplaćuje svoje trud i rad, počeo sada da upotrebljava za unapređenje stočarstva, pri čemu se mali posjednik pomoću zadružnih mlekcarstava mogao sada slobodno da takmači sa velikim posjednicima. U tome cilju donijelo je zadružno mlekcarstvo unutar svojega rada prvi veliki uspjeh: ono je znatno poboljšalo kvalitet samog masla. Pa čak i oni koji su u početku u zadružnom mlekcarstvu posmatrali neku "opasnu novotariju, koja će završiti velikim razočaranjem" (izvadak iz jedne savremene kritike!), kada su promotriili jasno uspjeha i djelovanje toga mlekcarstva, morali su priznati da je ono zaista jedini i najbolji izlaz iz teških poljoprivrednih prilika onoga vremena. Uz djelovanje jakog prosvjetilačkog pokreta, čija aktivnost baš pada nekako u isto vrijeme, mogao je danski seljak odmah da shvati sve prednosti što mu pruža ta nova institucija, pa je prema tome mogao da se upravlja u svome radu. Kada je u zadružnim mlekcarstava uvedeno plaćanje mlijeka prema mliječnom kvalitetu, već je danski seljak tačno znao kakovu će hranu birati za svoje krave, kako će im staju udesiti, i na koji će način, i kada, provoditi mužnju ako želi da pri ocieni kakvoće svoja mlijeka postigne što veću cijenu. Uz to, dakako, od-

dise 1911 odredjuje, naime, da se "Lurmarerkert" smije upotrebljavati za oznaku samo onoga masla koji je proizveden u kojoj danskoj zadružnoj mlekcarici, ali koji apsolutno ne smije da sadrži više od 16% vode. Time je taj zaštitni znak od nacionalne oznake postao kvalitetnom oznakom. Sada, svaki kupac zna da maslac koji nosi tu oznaku predstavlja takodjer kvalitetnu robu; a danske zadružne mlekcarice znaju da na svjetsko tržište pod tom oznakom dolazi samo njihov maslac, čime se može lako i jasno istaći odličan njegov kvalitet, a time istodobno postići i bolja cijena. Dakako, danske vlasti vrše strogu kontrolu da se odredbe spomenutog zakona ni na koji način ne krše.

Uvadjanjem toga zaštitnog znaka provedena je ujedno i standardizacija ili tipizacija danskog masla, koji dolazi na svjetsko tržište u jednoličnom kvalitetu i u jednoličnoj opremi, čime se, dakle, pojavljuje u obliku velike produkcije. To je zasuga povezanosti u radu danskih zadružnih mlekcarica, koje su obrazovale svoj zadružni savez za prodaju i izvoz masla na svjetska tržišta, a koji je savez propisao tačna pravila, obavezna sa svaku učlanjenu mlekcaru. Tako se i dolazi do toga da produkti svih danskih mnogobrojnih mlekcarica dolaze na svjetsko tržište jednostavno kao "danski maslac", bez ikakvih oznaka po kojima bi se vidjelo koje je bure masla izrađeno u kojoj mlekcarici. Savez ima svoja pravila o kvalitetu, o pakovanju, o otpremi, po tim pravilima upravljaju se mlekcarice, dok je sve ostalo dužnost i briga samog Saveza. Ne nabrajajući upoče ovakove organizacije prodaje masla, želimo spomenuti samo činjenicu, kako je n. pr. na taj način lako sprovedljiva i znatno jeftinija i sa ma reklamom i propagandom toga masla. Za reklamu nije potrebno ni ime producenta, ni mjesto prodaje, ni cijena, ni ikakove posebne oznake, osim jedne jedine: "Danski maslac", i time je sve rečeno.

U današnjem razviku danskog zadružnog mlekcarstva osim redovne kontrole muznosti, i prema tome rentabiliteta pojedinih krava, treba još naročito spomenuti instituciju t. zv. mlekcarskih konzulenta (savjetnika, "Malkerkonsulenter"), koji izvode ogroman posao svojim redovnim nadgledavanjem rada pojedinih mlekcarica, naučnim ispitivanjem, sastavljanjem i tumačenjem raznih statističkih podataka, te svojim odgajivačkim radom pomoću predavanja i demonstracija. Njihova je dužnost da se brinu kako će se kakvoća mlijeka poboljšati, i produkcija masla unaprijediti; — ukratko: oni izvršuju važno uticaj i važan posao unutar djelatnosti samih zadružnih mlekcarica. Drugi pak isto tako važan faktor jesu razne mlekcarske izložbe, pri kojima se opet pojavljuju ti savjetnici kao sudci i ocjenjivači. Mlekcarske izložbe unutar danskog zadružnog mlekcarstva dijele se u tri vrste:

(I) Izložbe kojima je svrha da se ustanovi valjanost rada pojedinih mlekcarica. Te se izložbe održavaju 6 do 9 puta godišnje, a organizuju ih sreski mlekcarski savezi, uz sudjelovanje područnih zadružnih mlekcarica. Izložba se saziva iznenada, tako da pojedine mlekcarice nikada ne znaju tačno dan održavanja izložbe. Mlekcarice šalju probu masla, koji je priugotovljen prije otprilike 14 dana. Izložbeni ocjenjivački odbor ocjenjuje svaku probu masla, i daje o tome svoje pismeno mišljenje, koje se šalje dotičnoj mlekcarici skupa s pregledanim uzorkom

(II) Pokrajinske izložbe, koje se održavaju jedanput godišnje, a na kojima sudjeluju područne mlekcarice toga distrikta (cijela zemlja je razdijeljena na tri takova distrikta). Mlekcarice unaprijed znaju dan održavanja takove izložbe, pa tu dakle vrijedi da se ocijeni proba, što pokazuje kakav kvalitet dotična mlekcarica može u svome radu da proizvede. To je, dakle, natjecanje u što boljem kvalitetu masla. Uz takove izložbe održavaju se sastanci upravitelja zadružnih mlekcarica, pri kojima se raspravljaju o pojedinim postignutim rezultatima, te se utvrđuju perspektive rada u budućnosti na temelju postignutih rezultata.

(III) Izložbe kojima je svrha ustanovljenje samog kvaliteta redovno proizvedenog masla. Ove izložbe održavaju se u državnom oglednom laboratoriju, koji ima pravo na temelju zakona, da telegrafski ili pismeno, tražiti od svake zadružne mlekcarice da pošalje jednu bačvu svoga redovnog masla, što ga u času toga naloga proizvede, laboratorijumu, u kome posebni odbor (i producenti) ocjenjuje primljeni maslac, kad je star 14 dana. Ustanovi li se da taj maslac ne odgovara renomiranom kvalitetu danskog masla, oduzima odbor pravo dotičnoj mlekcarici da svoj maslac označuje zaštitnim znakom "Lurmarerkert". Ako se pak ustanovi da dotični maslac sadrži više od 16% vode, oduzima se toj mlekcarici odmah pravo označavanja toga masla sa danskom zaštitnom markom, pa ga mlekcarica mora da označi i prodaje kao "rođeni maslac". Kada dotična mlekcarica dokaže da je kvalitet njenog ma-

slaca poboljšan, i kada to potvrdi taj isti odbor, dobiva mlekcarica pismenu dozvolu da može svoj maslac prodati ponovno pod zaštitnim znakom "Lurmarerkert".

Uz ove izložbe treba još spomenuti i posebnu ustanovu, t. zv. udruženja za ocjenjivanje mlijeka. Svrha tih udruženja sastoji se u tome da koji stručnjak ocjenjuje kvalitet mlijeka što ga za drugari šalju mlekcarama. Mlekcarica plaća mlijeke prema sadržini masti. A ako se ustanovi da koji zadržag redovno šalje mlekcarici mlijeke vrlo dobrog kvaliteta, dakle velikog postotka masti, onda mu takovo udruženje doznačuje još posebni neki višak povrh redovne cijene. Obratno je u slučaju ako koji za drugar šalje mlijeke lošijeg kvaliteta, čime dobiva još malo nižu cijenu, kao opomenu, da bi više pripazio na kvalitet svoga mlijeka. Takova udruženja međutim više ne postoje u velikom broju, jer je upoče kvalitet mlijeka u Danskoj znatno poboljšano, pa su ta udruženja preme tome izvršila svoj zadatak s potpunim uspjehom.

Mjesto da na svršetku ovih naših prikazivanja danskog zadružnog mlekcarstva govorimo ponovno o napretku što ga je to mlekcarstvo proizvelo u razmjerno kratko vrijeme, spomenemo nekoliko najnovijih statističkih podataka, koji nam jasno pokazuju moć i razgranatost te zadrugarske danske djelatnosti.

Medju podacima o radu danskog zadrugarstva u godini 1929 nalazimo i sljedeće podatke o radu i napretku zadružnog mlekcarstva: Ukupni promet danskih zadružnih mlekcarica iznosio je g. 1928 oko 660 miliona kruna (1 kruna je 15 dinara), a god. 1929 povećao se promet na čitavih 750 mil. kruna! Taj porast treba uglavnom prema statističkim podacima pripisati povećanoj produkciji. Tako je ukupna količina mlijeka, što je preradjeno u danskim zadružnim mlekcar-

ma, iznosila god. 1928 oko 4.4 milijarde kg, a god. 1929 porasla je na 4.7 milijarde kg. Izvoz masla iznosio je godine 1928 ukupno 148 mil. kg, a god. 1929 porastao je za čitavih 7% na 158 mil. kg. Rekli smo da je ukupni promet zadružnih danskih mlekcarica iznosio 750 mil. kruna. To je dakle odo 11 milijarde i 250 miliona dinara!

Ove brojke govore same za se. Svaki je komentator tu suvisan. Tek treba možda spomenuti da je Danska jedva peti deo Jugoslavije!...

Pa ipak! U nas se tako često čuje ona već stereotipna izreka: "Lako Danskoj, kada joj je bližu englesko tržište!" Dobro, Ali kako da se onda rastumači činjenica, da je prema tome samoj engleskoj poljoprivredi u tom pogledu lakše? Danski maslac mora ipak preko mora! A engleski prodao bi se na vlastitom tržištu. Zašto dakle engleska poljoprivreda ne tuče danski maslac? Engleski je maslac jeftiniji, jer otpada trošak otpreme i pomnog pakovanja, a ipak Englezi dolaže čak u Švicarsku, čiji se tada hotelijeri tuže da se Englezi ne zadovoljavaju njihovim izvršnim maslacem, nego izričito traže danski maslac, traže "Lurmarerkert"... Oni koji olako prelaze preko mnogih činjenica, koji misle da se srž svega ogromnog opisanog napretka nalazi samo u blizini engleskog ogromnog tržišta, neka se malo zamisle i u ove činjenice, i neka tada pokušaju da store sebi jasan, ispravan odgovor. Napredak danskog poljoprivredne djelatnosti, u čovječnjaku naročito danskog zadružnog mlekcarstva, temelji se isključivo na majstorskoj, uzornoj organizaciji svega što se zove rad. A to je činjenica, koja i nas može mnogom čemu da nauči; činjenica, koju baš mi valja naročito da zapazimo i prema njoj da se upravljam; činjenica, koja konačno dokazuje da i nama ništa, baš ništa ne stoji na putu, da stvorimo u Jugoslaviji i svoju! Dansko!

Dr. PEDRO PANDOL TADIĆ
Pravni Savjetnik i Pravni Zastupnik.
Poslanstva Kraljevine Jugoslavije u Buenos Aires.
Posreduje u svim slučajevima građanske, trgovačke i kaznene naravi.
Naplate sudbenim i izvanrednim putem.
IGOVORI JUGOSLOVENSKI!
SARMIENTO 1011 5º Kat.
(41-48) Telefon: 35 Libertad 0305.

Doktor N. V. MILOSLAVICH
Specijalista za kožne bolesti, sifilis, kapavku, i mokraćne organe. — Otplata NA OBROKU.
Konzultorij otvoren od 3 do 7½, ndjeljom od 10 do 11 sati.
Govori našim jezikom i njemački.
Telefon: U. T. Retiro 0305 LAVALLE 310, I. p.

Praktični Priručnik Učna Knjiga
HRVATSKO ŠPANSJOLSKI ŠPANSKEGA JEZIKA
\$ 1.—, poštom \$ 1.30 \$ 1.50, s pošto \$ 2.—
BANCO GERMANICO, Av. L. ALEM 150, Buenos Aires

Gütermann's Nähseide
ist die Beste

Seda Gütermann
La mejor seda para coser
Estuche con 40 dif. colores, ½ docena de c/u... \$ 16.—
Estuche con 60 dif. colores, ½ docena de c/u... \$ 24.—
Surtido de muestra, 1 docena de tubitos, 12 dif. colores, inclusive franqueos... \$ 1.50

Gran surtido de labores dibujadas y empaçadas, cañamazos, útiles e hilos de labores etc.

ALMOHADONES dibujados sobre tela antigua, o de color, a...	\$ 1.40	Punto Cruz Checoslovaco a...	1.30
Macramé a...	2.50		
CARPETAS,		FIGURINAS DE MODA:	
" 80x80 cm a "	2.50	"La Femme Elegante", cada N.º \$ 1.—; por año \$ 10.—	
" 60x60 " " "	2.20	"Record", cada N.º...—80 por año	8.—
" 40x40 " " "	—90	"Weldon", con moldes, cada N.º...—80 por año	8.—
" 30x30 " " "	—50	"La Moda de Paris", cada N.º...—1.— por año	10.—
" 25x25 " " "	—30	LANAS PARA TEJER, colores de moda:	
MANTELES, 1.40x1.40 m, con 6 servilletas te, en tela antigua, con dibujos modernos, a...	\$ 9.—	Gruesa para Pullovers, chalecos y mantones, la medida	\$ —60
Los mismos en Granité blanco, blue o rosa, a...	\$ 12.—	paquete de 5 madejas	2.75
PUNTILLAS DE HILO, el metro de \$ 2.— hasta \$ —20		Lana "Zephir" para prendas de Bebé, el ovillo	—75
ALBUMES DE LABORES:		caja de 5 ovillos	3.50
Album de tejer a...	\$ 1.80		
" Broderie a...	1.—		
" Crochet a...	1.—		
" Punto Cruz a...	1.—		
" Punto Cruz Yugoslavo a...	1.30		

FRANQUEO (encomienda) 45 cts
CASA DE LABORES "EURASIA"
Nueva York 3426 Buenos Aires
Correspondencia en castellano, eslavo o alemán.

DOPIS

ČUVAJMO SE PREVARANTA I LAZNIH AGENATA

Kako je svakom poznato, do nedavno je boravilo u našoj sredini naime u Argentini; jednog svakom od nas poznato lice Marko Fil. Vujeva.

Ne treba niti da citiram što i tko je bio taj Vujeva? Već spunim pravom, da ga, nazovem li po ovom varalicom i t. d.

Svaki onaj koji hoće, da čuje nešto o životu i nemoralnom radu tog pokvarenjaka.

Neka samo zadje i upusti se u razgovor sa našim radničtvom; koje će mu dati najjasniji dokaz, što je bila misija Marka Fil. Vujeve s kojom je došao u južnu Ameriku.

Nemoguće je opisati, već jednom riječju kazati. Bezbroj je žrtava, njegovog podlog rada u Buenos Airesu i po našim kolonijama, među kojim se osobito ističe "Villa Muguetta, Chovert" i mnoge druge po kojima je on punom parom harao.

Po gradovima i naseljima našim, on je priredivao sastanke, sazivao skupštine i držao govore. Govoreći, kako je on tobož poslan sa strane hrvatskih političara iz Zavrbe. Da pobudiju narod na ljubav i borbu za Slobodnu Hrvatsku. I da među nama širi narodnu svijest, ali obratno on je, našalost širio među nama narodnu nesvijest, siao mržnju i razdor među braću Srbe, Hrvate i Slovence.

drugima. To je sve bio plod Vujevinog rada, koji je prelazio granice svakog zakona. On se dapače izdavao kao novinar. Izdavao je novinu koja je imala format i urednika kao nijedna novina i pisala ono što ne piše nikakova novina. On nitkov bacao se najnemoralnijim izrazima i riječima na lične predstavnike naših vlasti i na najuglednije naše iseljenike.

Mislileći tako što bolje i više plaćati naše radništvo. Svaka ozbiljna i pametna osoba, koja je čitala ili imala priliku da pročita samo jedan broj njegovih novina, dobila je najjasniji dokaz, da smjesta zaključiti, da on nije nikakov novinar, već jedan prost i neuk čovjek koji hoće čestito čitati ni pisati. Koji bezna da pod izlikom novinara što lakše vara neuka radnika, te da tako na račun teških življeva što udobnije živi.

Tumačeći nešto što nije moguće ni u snu snivati, da će ih on osloboditi i pribaviti im "Slobodnu Hrvatsku Republiku". On je to i radio, ali na sasna drugi način: on bi radnika oslobodio one nadnice koje je zaradio. Kako je jasno to je i bila njegova glavna zadaća i rad.

Ali odat bi bilo krivo misliti, da su ondlaskom Vujeve otišli svi oni koji se sakrivali pod istim onim plahtom: pod kojim se skrivao i Marko Vujeva. Ne, ni jesu.

Još je takovih među nama, kojima su drage rukavice i osobni život na račun radnika i seljaka.

Budimo oprezni! ne zalazimo u društva takovih a još manje ne dajmo se varati ni izrabljivati.

Jugoslaven Ivan Katičić

Iseljenici u Domovini

O. U. Zagreb, jula. — "Novi Iseljenik" glasilo Saveza Organizacije Iseljenika u Zagrebu (Samostanska ulica 16) donosi u svome broju 7. od I. VII. opširan izvještaj o dolasku prve grupe članova "Slovenske Narodne Potporne Jednote", grupe hrvatskih pjevačkih društava i grupe Jugoslovenskih Sokolova u domovinu. Iznosi kako su lijepe i srdačno svugdje dočekani i kako im je iskazana topla pažnja.

Izvještaj o dolasku članova S.N.P.J. među ostalim donosi: "Ko se je manifestacija nekoliko polegla je pozdravil izletnike u prirediteljicu izletnika: Slovensko Narodno Potporno Jednoto "v imenu banske uprave i imenu izseljeničke komisarijata u Zagrebu poznani iseljenički nadzornik Fink. Povodjar je, da se zaveda domovina občutka, ki ga imajo naši iz odaljene Amerike dospeli rojaki na prvi postaji, po prekoračenju državne meje v našo novo urejeno kraljevino in da so jim prihitali nasproti zastopniki domovine z namenom dokazati, da jih upošteva in ljubi domovina v prepričanju, da so zvesti sinovi svoje matere, slovenske domovine. Žel je jim je naj najdejo doma vse, kar jih je napotilo na dolgo in naporno pot, dejal je, da bodo našli v naši osvobojeni domovini marsikaj spremenjenega pri čemur se bodo pa prepričali, da je kraljevina Jugoslavija na potu napredka in da so razmere urejene. Te pozdravne besede so sprejeli izletniki z velikim navdušenjem.

O dočku grupe hrvatskih pjevača, koji su došli privatno, na zagrebačkom glavnom kolodvoru, list javlja:

Na to su se oni okupili na peronu gdje ih je najprije kao domaćina pozdravio g. Dr. Stjepan Skrlj, načelnik grada Zagreba, zaželivši im u ime grada Zagreba sretan dolazak u domovinu. Gospod. načelnik je u svome pozdravu sa mnogo topline iznio pod kojim su teškim okolnostima oni odlazili iz svoje domovine da po svijetu traže bolji život, pa se sada vraćaju, da nakon dugog niza godina opet vide svoju rodnu grudu. Kao je da će ih domovina vesela srea primiti i svugdje pozdraviti gdje god dodju, veselaće se što su opet došli na svoje staro ognjište. Osobito se raduje njihovom dolasku grad Zagreb.

Zatim je odgovorio na taj pozdrav vodja izletnika g. Filković zahvalivši se na toplom dočku, te je izrazio veselje svih izletnika što su se vratili u domovinu, nakon tolikog čeznuća i osjećivanja, i nakon mnogo i mnogo godina izbjivanja u tuđem svijetu. Na sree primaju tople riječi pozdrava i mole gradonačelnika da izruči njihov pozdrav gradu Zagrebu i cijeloj domovini.

Nakon toga je pozdravio našu iseljeničku braću podpredsjednik naše Organizacije Iseljenika u Zagrebu g. Stjepan Jobst. On je najprije u svome govoru iznio da ih na tlu domovine dočekuju njihova bliža braća iseljenici, koji su s njima dijelili zlo i dobro tuđega svijeta i koji su se već povratili u svoju domovinu te se ovdje trajno nastanili. Ti su se iseljenici povratnici udružili u Organizaciju Iseljenika, sa ciljem da što više učvrstaju veze između domovine i iseljenika izmjeničnim upoznavanjem i potpomaganjem. Zato se mi najviše veselimo njihovom dolasku i povratku u domovinu, koja ih srdačno pima i dočekuje njih kao i ostalu braću iseljenike iz svih strana svijeta. Želi im dobrodošlicu i sreću na rodnoj grudi!

Na to je iseljenike turiste pozdravio u ime Iseljeničkog Komisarijata u Zagrebu odnosno u ime Ministarstva Socijalne Politike u Beogradu, tajnik Komisarijata g. Dr. Vladimir Barac Repenski, zaželivši im sretan dolazak, u ime državne iseljeničke ustanove, koja se brine za naše iseljenike i za njihovu zaštitu. Naše Ministarstvo živo nastoji da se ovim izletima što više među našim iseljenicima ojača ljubav prema domovini, pa stoga pozdravlja ovu veću izletničku grupu kao vjesnika već razvijenog turističkog pokreta među našim iseljenicima, sa željom da budu zadovoljni kao svoji na svome! Još je jedanput g. Filković zahvalio na sve pozdrave i tople riječi u ime svih izletnika, nakon čega su se pojedini izletnici sa svojim prijateljima, znanicima te rodbinom uputili djelomično u grad, a djelomično na druge vlakove, kojima su otišli u svoja rodna mjesta (u Varaždin, Bjelovar, Petrinju itd.).

Odbor za doček turista Organizacije Iseljenika u Zagrebu

stavio se je na službu izletnicima sa svojim informacijama, a naš ured im je razdjelio letke za pogodnosti.

Pojedini članovi odbora sa izletnicima su razgovarali i dogovarali glede njihovog boravka u domovini. Više izletnika je putem Odbora ukonačeno i otpraćeno na vlakove. Također su članovi Odbora bili pri ruci pri izmjeni novca, pri predaji prtljage u garderobu, a kod nekih naših članova osobno je opet par izletnika ukonačeno.

O dočku grupe Jugoslovenskih Sokolova list saopćuje među ostalim sljedeće:

Kad je vlak ušao u stanicu, odjeknulo je sa objiju strana pozdravljenje sa "Zdravo!", "Dobro nam došli!" te nastalo mahanje rupeima u znak veselja zbog dolaska naše iseljeničke braće. Čim je vlak stao i iseljenici su počeli izlaziti, pošli su im u susret ban Dr. Josip Šilović, dr. Benković u ime zagrebačke općine, dr. Fedor Aranički šef Iseljeničkog Komisarijata, podstarješina Sokolske župe zagrebačke Schwarzwald i članovi upravnog odbora Organizacije Iseljenika u Zagrebu.

Tada je nastalo međusobno upoznavanje i srdačno pozdravljanje, poslije čega su izašli barjaktari sa jugoslovenskom sokolskom i američkom zastavom, oko kojih su se okupili svi Sokoli i izletnici pred vagonima.

Prvi ih je pozdravio toplom dobrodošlicom u ime Zagreba gradski senator Dr. Benković, istaknuvši najprije veselje Zagreba što može da pozdravi naše iseljenike, koji dolaze iz moćne Amerike a u kojima i danas bije toplo sree za našu domovinu. Istakao je kako ih krvna veza i narodni osjećaj vode na rodjenu grudu, gdje će naći s naše strane bratske osjećaje i gdje će nakon dugih godina življenja u tuđem svijetu naći mnogo napretka i uspjeha. Zagreb ih toplo pozdravlja i želi im da se u domovini najugodnije osjećaju.

Poslije toga je iseljenike pozdravio podstarješina Sokolske župe zagrebačke Schwarzwald, koji je sokolskom duhu zaželio iseljeničkoj braći iz daleke Amerike najljepše dane u domovini, te da skupa s nama u ovim danima svesokolskog sleta još i više upoznaju veličinu sokolske ideje i naše moćne Jugoslavije. Nakon toga je progovorio Dr. Fedor Aranički šef Iseljeničkog Komisarijata, koji je pozdravio jugoslovenske iseljenike u ime Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja, iznijevši kako se državna iseljenička služba brine da našim iseljenicima osigura zaštitu i pri dolasku u tuđi svijet, i da im također pruži pomoć za povratak u domovinu. Svi se mi veselimo da se naša braća s one strane oceana vraćaju u domovinu, pa zato molim sve prisutne neka odnesu poruku našem iseljeničtvu, kad se vrate u Ameriku, da se čim prije vraća u domovinu, koja je spremna da ih objueručke zagrlji i primi, kao svoje najbolje i najdraže sinove.

Tada je pozdravio u ime Organizacije Iseljenika u Zagrebu tajnik Dr. D. F. Andrićević, koji je najprije zaželio najsrdačniji dobrodošlicu u ime svih nas iseljenika povratnika, koji se nalazimo u domovini, a koji se naročito veselimo, što možemo da ih pozdravimo na domaćem tlu. Organizacija Iseljenika i Savez Oris u Zagrebu za cijelu državu, izrazuju im svoje tople pozdrave, sa željom da u Jugoslaviji najdu potpuno zadovoljni i reću nakon povratka iz daleke tuđine. Mi ćemo im biti u svemu pri ruci, za vrijeme njihovog boravka u domovini, savjetima i obavještajima. Naše čim ih Obavještajni Ured pružiti sve informacije koje budu trebale za putovanje, za nastambu itd. Želeći im sretan dolazak od sree ih pozdravljamo sa: "Dobro nam došli!"

Na to je odgovorio g. Ivan Mladineo predsjednik Sokolskog izletničkog Odbora i starješina Jugoslovenskog Sokola u New Yorku. On je najprije uputio pozdrav uz srdačnu hvalbu našem dragom Zagrebu na ovakom ličnom i bratskom dočku. Naši iseljenici koji su došli u domovinu da ju poslije dugo vremena posjete, sretni su i veseli se, što su došli u Zagreb, koji im je tako sretu prirastao i koji je uvijek bio za naše iseljenike središte i sree svega nacionalnoga rada. Osobito su oni počašćeni što ih je po prvi put dočekao osobno ban Dr. Josip Šilović, koji je time iskazao osobitu počast našim iseljenicima. Ovaj srdačan doček najbolje ih uvjerava, kako je domovina uvijek ostala prema nama iseljenicima dobra majka, koju svi moraju da vole.

Krivi proroci su pokušali da otruju njihove duše lažima, ali oni neće odustati od svoje ljubavi prema domovini, te će nastojati da dokažu i u budućnosti, kako naši iseljenici vole svoju domovinu Jugoslaviju, želeći joj napredak u jedinstvu, bratstvu i slozi.

Nakon toga su nastale tople manifestacije našim iseljenicima uz klicanje Kralju, Jugoslaviji, Sokolstvu i iseljenicima.

Tada je priredjena zakuska u kolodvorskoj restauraciji, tekom koje su govorili ban Dr. Josip Šilović, Milan Puzavac, podpredsjednik Sokolskog izletnog Odbora, spomenuti Ivan Mladineo i dr. G. Supilo.

Pri boravku u Zagrebu bili su im pri ruci članovi Organizacije Iseljenika u Zagrebu, te državne i gradske vlasti. Razgledali su grad autobusom, koji im je stavio na raspolaganje gopod. Ban Dr. J. Šilović. Ručak im je u počast dala općina u Maksimiru, a večer banska uprava u vrtu "Kola". Održano je više srdačnih govora. Sa strane Organizacije Iseljenika na ručku je govorio podpredsjednik Stjepan Jobst, a na večeri tajnik Drago F. Andrićević. U večer su bili u kazalištu u počasnim ložama.

Održali su prijateljski sastanak u Obavještajnom Uredu Saveza Organizacije Iseljenika, te ih je pozdravio tajnik Saveza M. Bartulica, koji je u glavnom po tezima iznio rad Organizacije Iseljenika i Saveza Oris, zatim ovoga ureda i lista "Novi Iseljenik". Naglasio je da su svi iseljenici, bez obzira na razna mišljenja dužni sudjelovati u onem narodnom poslu; za očuvanje naših naselja po svijetu i za napredak domovine. Iznio je sve što je do sada Savez Oris učinio za na-

še iseljenike, naročito u pogledu razvijanja turizma. Zaželio je da i ovi izleti urode najboljim plodom. Nakon toga je govorio g. Ivan Mladineo odavši puno priznanje radu naših iseljeničkih Organizacija u domovini te smatra da iseljeničtvu imalo da taj rad podupre na osnovi uske saradnje oko riješavanja raznih nacionalnih kulturnih potreba našeg iseljeničtva. Pozdravio je nastojanja organizacija Iseljenika u domovini i izjavio u ime svih prisutnih i u ime svojih prijatelja da će ova nastojanja potpuno poduprijeti.

Zatim je g. Stjepan Raymer javni bilježnik iz Vancouvera u Kanadi (rodnom iz Zagreba) također pozdravio rad Organizacije Iseljenika u Zagrebu, istaknuvši da će kao i do sada i unapred rado podupirati naše potpuno u cilju razvijanja odnosa između domovine i naših iseljenika a u tuđini, posebno u Kanadi, rekavši da je i sam došao u svrhu, da još više domovinu zbliži sa našim naseljima, osobito sa Kanadom, odnosno Britskom Kolumbijom, na istoku Kanade.

U Beogradu su isto tako Jugoslavenski Sokoli vrlo srdačno i toplo dočekani, tu ih je pozdravio g. Milan Marjanović, predsjednik Saveza Organizacija Iseljenika. Učestvovali su u skupnoj sokolskoj povorci, te u skupnim vježbama na sletištu, izvršivši na opće zadovoljstvo posebnu točku. Njihovi prvaci su bili primljeni kod Kralja, a općina im je priredila u počast večeru u Topčideru.

Bili su i na grobu Nezanog Junaka te tamo položili vijenac. Poslije toga su otputovali preko Bosne u razne krajeve naše domovine da ju razgledaju.

GORSKI KOTAR

SELO MORAVICE U GORSKOM KOTARU

Već u 16. vijeku razlikovale su se Gornje i Doljne Moravice. One su potpadale pod Stjepana Frankopana, brata Katarine, koja je bila udata za sigetskoga junaka i bana hrvatskog Nikolu Šubić Zrinskoga, sve do njegove smrti god. 1577. Budući da Stjepan Frankopan nije imao djece, a bio razdijeljen od ostalih Frankopana Trsatskih, dok se je on zvao "Ozaljskim", ostavio je sve svoje gradove i posjede sinovima svoje pokojne sestre Jurju, Kristofu i Miklašu Zrinskim oporukom napisanom u Ozlju na veliki četvrtak god. 1572. Tako su došli Moravice u vlasništvo porodice Zrinskih. Krajevi sjeverno od Ogulina, osobito Gomerje (kasnije Gomerje), Moravice pa sve do Kupe vrlo su stradali u 16. vijeku od neprestanih provala turskih, tako da je u tim krajevima sasna nestala staroga hrvatskoga stanovništva. Što nije od turskoga noža poginulo ili u roblje odvedeno bilo, prebjeglo je preko Kupe u Kranjsku, gdje potomci ovih Hrvata danas žive pod imenom Bijelih Kranjaca.

Imamo ispravu od 5. lipnja 1461., napisanu u Bosiljevu, kojom župnik (plebanus) gomerjski pop Matko Grebić dariva jedno kmetsko selo erkvi sv. Mikule na Gvozdu. Ovo bi bio jedini sačuvani spomenik onih starosjedišaca hrvatskih u ovim krajevima prije provala turskih. Prije provala turskih bila je u Gomerju župna erkva sv. Marije i vlastelinski dvor Šimuna Dragšetića i njegovih potomaka. U 16. su vijeku sranili Turci i župnu erkvu i župni dvor i vlastelinski dvorac kao i kmetska sela u Gomerju, Gornjim i Doljnjim Moravicama sa zemljom. U Gomerju i Moravicama nastala je potpuna pustoš.

Budući da su se prvi doseljenici iz turskih kršćanskih provincija (iz Romanje u Bosni), koje su naselili Nikola Šubić Zrinski i Stefan Frankopan god. 1544. po Prilišću i Rosopajniku (bili su rimo-katolici) pokazali kao vrlo valjani vlastelinski kmetovi i pouzdani ljudi, stoga naselili karlovački general Juraj Lenković od Podbriježja god. 1599. dogovorno sa vlasnicima Frankopanima i Zrinskimama nove doseljenike iz turskih kršćanskih provincija (pravoslavne vjere) u Gomerju, Moravicama i nešto u Vrbovskom.

Kad su provala turske u ove krajeve popustile preneseno je bilo sijelo gorskoga dominija iz Gerova u današnjem čabarskom kotaru) u Brod na Kupi (oko god. 1580.). Prvim porkulabom u Brodu bio je Jerolim Vrbanić, koji je i braći Zrinskimama (vlasnicima brodskoga dominija i sinovima Nikole Šubića Zrinskoga i Katarine rođjene Frankopan) uzajmljivao novaca, pa mu je dao u ime kamata grof Nikola Zrinski ispravom od 26. travnja 1857. uživanje Moravica, a u Završju jedno i pol kmetskoga sela i još jedno cijelo kmetsko selo, koja su bila naseljena.

Ispravom od 22. srpnja god. 1590. naseli grof Juraj Zrinski, brat Nikole, nekoliko porodica iz kranjskoga grada Kostela u Gornjim i Doljnjim Moravicama, i to porodice Ivana Marinica, Mate Pelegrinića, Jure Šnepergera, Ambroza Prajdjida i Jure Ferderbera. (Bit će da su to bili bar neki djeća starosjedišaca, koji su pred turskom silom prebjegli u Kranjsku). Tako se je u Moravicama našlo dvorsno pučanstvo, jedno rimo-katoličke vjere, koje je došlo većinom iz Kranjske, a drugo pravoslavne vjere, koje je došlo iz turskih kršćanskih provincija.

Poslije smrti Štefana Frankopana Ozaljskoga (g. 1577.) nastale su radi njegove oporuke jake trzavice između porodica Zrinskih i Frankopana. Među takve trzavice spada i pritužba Jurja Zrinskoga na Jurja, Nikolu, Vuka i Kristofa Frankopane, da diraju u njegovo imanje u Gomerju, gdje su bili naseljeni Vlasi iz turske zemlje. Na tu pritužbu bio je izaslan županijski sudac Bernardo Severšić u Bosiljevo Frankopanima, te je izdao svoju odluku glede toga nesporazuma 17. rujna god. 1602.

God. 1622. naselila su braća Juraj i Nikola Zrinski u Dragama u Gornjim Moravicama porodice Ivana Klobučara, Petra Sporčića, Matije Prama, Andrije Štajdohara, Jakova Pramara i Jurja Šnebergera, po svojoj priličici djeću nekadanjih starosjedišaca, koji su pred turskom silom prebjegli u Kranjsku. Odlukom od 3. srpnja 1623. uređili su im Stjepan Lacković i Nikola Vlahović u ime Nikole grofa Zrinskoga te Stjepan Tompa i Nikola Milovac u ime Jurja grofa Zrinskoga njihove dužnosti i prava kao izaslani povjerenici.

U to po prilici vrijeme podigao braća Juraj i Nikola Zrinski kulu Turanj u Gornjim Moravicama za obranu tamošnjega pučanstva protiv novih možebitnih provala turskih u ove krajeve. God. 1625. naseli Vuk Krsto Frankopan, za onda još ogulinski kapetan, a od god. 1626. karlovački general, nove doseljenike (Vlahe) pravoslavne vjere iz turskih kršćanskih provincija između Doljnjih i Gornjih Moravica. Brzo je došlo do jakih nesporazumaka, dapače i do bojeva između novo naseljenih i naseljenih po braći Jurju i Nikoli Zrinskim kmetovima, te je jednom zgodom ubio vlah Juraj Vlahović kmeta Ambroza Štajdohara. Medjutim su braća Nikola (+ 1625.) i Juraj (+ 1626.) Zrinski umrli, i to prvi bez djece, a drugi ostavivši sinove Nikolu i Petra.

Činovnici malodobnih grofova Nikole i Petra Zrinskih pritužili su se na nasilja Vlaha karlovačkom generalu Vuku Krsti Frankopanu. Radi te tužbe bilo je poslano na lice mjesta posebnom povjerenstvu, i to od strane generala Frankopana Pavao Čolnić, kapetan barilovički i skradingi, i Ivan Bakarić, vicekapetan barilovički i skradingi, a od strane grofova Zrinskih Nikola Milovac i Ivan Budočki. Povjerenstvo je odlukom napi-

POŠTANSKA ŠTEDIONICA Kraljevine Jugoslavije

prima uloge na štednju sa 6 % kamate

ZA ULOGE JAMČI DRŽAVA

Iz Argentine, Chile, Uruguaya, Brazilije i ostalih država Južne Amerike novac se šalje pomoću bankovnih čekova.

Otidjite u sigurnu banku, koju Vam je preporučio naš Konzulat ili koji Vaš rođjak ili dobar prijatelj. U banci kupite ček, koji se plaća u Londonu, a glasi na engleske funte. No možete kupiti i ček, koji se plaća u New-Yorku, a glasi na američke dolare. Kod kupovanju čeka tražite, da se na njemu napiše: "Plaćanje po naredbi Poštanske Štedionice, Beograd." To se engleski piše ovako:

to the order of the Post Office Savings Bank, Belgrade.

Da ne bi ček možda putem zapao u nepozvane ruke, tražite u banci da ga prevuku dvema kosim crtama. To se engleski kaže:

crossed check.

Zabilježite kod sebe broj čeka i ime banke, koja ga plaća, pa onda ček pošaljite u preporučenom pismu na ovu adresu:

Poštanska Štedionica, Beograd, Jugoslavia, Europa.

Tražite besplatne upute!

(24-42)

FRANCUSKO - SRPSKA BANKA

PARIS, BEOGRAD, LONDON, SKOPLJE, BITOLJ, NIŠ, KOS. MITROVICA, SOLUN.

Osnovana 1910 god.

Osnivači i najveći akcionari su: BANQUE OTTOMANE — BANQUE DE PARIS ET DES PAYS — BAS I SOCIETE FINANCIERE D'ORIENT

čiji kapitali i rezerve iznose više od 4.000.000.000 dinara.

AKO ŽELITE DA STE SIGURNI ZA SVOJ NOVAC I DA VAM ON DONOSI SIGURNIH 6 1/2 o/o (šest i po od sto) GODIŠNJE VI GA ULOŽITE U NAŠU BANKU

Ko želi veći interes na uloženi novac, neka se za uslove obrati pismom na nas, pa ćemo mu odmah javiti uslove. Imajte na umu američku poslovnicu "SAFETY FIRST" pa s toga pazite kome poveravate svoj teško zaradjeni novac. Kod nas ste sigurni a imate i dobru kamatu (interes). Imamo i sada veliki broj ulagača iz Južne i Severne Amerike i Kanade.

ULOŽENI NOVAC ISPLAĆUJEMO ODMAH I BEZ OTKAZA SAMO MORA DA NAM SE POŠALJE KNJIŽICA.

Dinar je stabilan, te nema bojazni za gubitak.

Novac možete slati u čekovima ili pismenom doznakom u Dolarima ili Dinarima, te ga kao Vaš ulog upisujemo na Vaše ime u Dinarima, ili novac u starom kraju Vašim obiteljima isplaćujemo. Najbolje da pošiljku novea Vašoj rodbini ili na ulog vršite preko

BANQUE FRANCAISE ET ITALIENNE POUR L'AMERIQUE DU SUD

ANGLO-SOUTH AMERICAN BANK LTD. i

ERNESTO TORNQUIST & CO. LTD.

koje steje s nama u neposrednoj vezi i koje će Vas najbolje poslužiti.

Pišite na svom maternjem jeziku.

Naš je naslov FRANCUSKO - SRPSKA BANKA

(14-50)

BELGRADO (YUGOSLAVIA) — EUROPA

opet posebno povjerenstvo, u kojem su bili Ivan Adam a Vernegg i zagrebački kanonik Ivan Somogy. Medje su bile ustanovljene u posebnom zapisniku napisanom u Bosiljevu 30. rujna god. 1672. Ali ni poslije toga za pismnika nije bilo mira, jer Frankopani nijesu nikako mogli za boraviti oporuke Štefana Frankopana Ozaljskoga (od g. 1572.), pa su mirno trpjeli nasilja svojih podanika Vlahu. Istom zenidbom grofa Petra Zrinskoga 27. X. 1641. sa Katarinom, kćerkom karlovačkoga generala Vuka Krste Frankopana izmiriše se posve porodice Frankopana i Zrinskih. Sada se je istom počelo definitivno po-

